

TÜRKİYE BANKALAR BİRLİĞİ YAYINLARI NO: 251

BANKALARIMIZ 2006

MAYIS 2007

ISBN 978-975-8564-39-2
ISSN 1300 - 6452

Copyright © Türkiye Bankalar Birliği, 2007

Yayın Adı : Bankalarımız Kitabı
Yayın Türü : Yerel süreli
Yayın Süresi : Yılda bir
Yayın Sahibi : Türkiye Bankalar Birliği
Sorumlu Müdür : Dr. Ekrem Keskin
Adres : Nispetiye Cad. Akmerkez, B3 Blok Kat 13, Etiler, 34340 İstanbul
Telefon : 212-282 09 73
Faks : 212-282 09 46
E-posta : muhaberat@tbb.org.tr

Baskı-Yapım : Graphis Matbaa San.ve Tic. Ltd. Şti.
Adres : Yüzyıl Mah. Matbaacılar Sitesi, 1.Cad. No 139, Bağcılar, 34560 İstanbul
Telefon : 212-629 06 07(PBX)
Faks : 212-629 03 85
E-posta : info@graphis.com.tr

Bu çalışmanın tüm yayın hakları Türkiye Bankalar Birliği'ne aittir. Çalışma, kaynak gösterilmek şartıyla yapılacak alıntılar dışında Türkiye Bankalar Birliği'nin yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

Türkiye Bankalar Birliği bu yayında yer alan bilgilerin yanlışsız olması için gerekli özeni göstermiş olmakla birlikte, bu konuda herhangi bir sorumluluk üstlenmez.

Kitap içindeki bilgiler, Bankacılık Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyette bulunan mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının "Bankaların Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" kapsamında hazırladıkları ve Türkiye Bankalar Birliği'ne tevdi ettikleri denetlenmiş, konsolide olmayan "Ortak Veri Gönderim Seti" tablolarından yararlanılarak hazırlanmıştır.

İçindekiler

	<u>Sayfa No.</u>
Sunum.....	v
Temel Ekonomik Göstergeler.....	vi
2006 Yılında Türkiye Ekonomisi ve Türk Bankacılık Sistemi.....	I-1
Genel Değerlendirme.....	I-3
2006 Yılında Türkiye Ekonomisindeki Gelişmeler.....	I-13
2006 Yılında Türk Bankacılık Sistemi.....	I-33
Türkiye Bankalar Birliği ve Türkiye’de Faaliyette Bulunan Bankalar.....	II-1
Türk Bankacılık Sistemi	II-9
Mevduat Bankaları	II-14
Kamusal Sermayeli Bankalar.....	II-18
Özel Sermayeli Bankalar.....	II-22
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar.....	II-26
Yabancı Bankalar.....	II-30
Kalkınma ve Yatırım Bankaları	II-34

Banka Bilanço Bilgileri.....	II-39
Mevduat Bankaları.....	II-41
Kamusal Sermayeli Bankalar.....	II-43
Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası A.Ş.....	II-44
Türkiye Halk Bankası A.Ş.....	II-48
Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.....	II-52
Özel Sermayeli Bankalar.....	II-57
Adabank A.Ş.....	II-58
Akbank T.A.Ş.....	II-62
Alternatif Bank A.Ş.....	II-66
Anadolubank A.Ş.....	II-70
Oyak Bank A.Ş.....	II-74
Şekerbank T.A.Ş.....	II-78
Tekfenbank A.Ş.....	II-82
Tekstil Bankası A.Ş.....	II-86
Turkish Bank A.Ş.....	II-90
Turkland Bank A.Ş.....	II-94
Türk Ekonomi Bankası A.Ş.....	II-98
Türkiye Garanti Bankası A.Ş.....	II-102
Türkiye İş Bankası A.Ş.....	II-106
Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.....	II-110
Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonuna Devredilen Bankalar.....	II-115
Birleşik Fon Bankası A.Ş.....	II-116
Yabancı Bankalar.....	II-121
ABN AMRO Bank N.V.....	II-122
Arap Türk Bankası A.Ş.....	II-126
Banca di Roma S.P.A.....	II-130
Bank Mellat.....	II-134
Citibank A.Ş.....	II-138
Denizbank A.Ş.....	II-142
Deutsche Bank A.Ş.....	II-146
Finans Bank A.Ş.....	II-150
Fortis Bank A.Ş.....	II-154
Habib Bank Limited.....	II-158
HSBC Bank A.Ş.....	II-162
JPMorgan Chase Bank N.A.....	II-166
Millenium Bank A.Ş.....	II-170
Société Générale (SA).....	II-174
WestLB AG.....	II-178

Kalkınma ve Yatırım Bankaları.....	II-183
BankPozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş.....	II-184
Calyon Bank Türk A.Ş.....	II-188
Çalık Yatırım Bankası A.Ş.....	II-192
Diler Yatırım Bankası A.Ş.....	II-196
GSD Yatırım Bankası A.Ş.....	II-200
İller Bankası.....	II-204
İMKB Takas ve Saklama Bankası A.Ş.....	II-208
Merrill Lynch Yatırım Bank A.Ş.....	II-212
Nurul Yatırım Bankası A.Ş.....	II-216
Taib Yatırımbank A.Ş.....	II-220
Türk Eximbank.....	II-224
Türkiye Kalkınma Bankası A.Ş.....	II-228
Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.....	II-232
Ekler.....	II-237
Tablo 1 31.12.2006 İtibariyle Aktif Büyüklüklerine Göre Banka Sıralaması.....	II-238
Tablo 2 31.12.2006 İtibariyle Banka ve Gruplar Bazında Şube ve Personel Sayıları.....	II-240
Tablo 3 31.12.2006 İtibariyle Aktif ve Pasif Kalemlerin Kalan Vadelerine Göre Gösterimi.....	II-242
Tablo 4 31.12.2006 İtibariyle Varlıkların, Yükümlülüklerin ve Nazım Hesap Kalemlerin Faize Duyarlılığı (yeniden fiyatlandırmaya kalan süreler itibariyle).....	II-243
Tablo 5 31.12.2006 İtibariyle Kur Riskine İlişkin Bilgiler.....	II-244
Tablo 6 31.12.2006 İtibariyle Tasarruf Mevduatı ve Mevduat Hesap Adetleri.....	II-245
Tablo 7 31.12.2006 İtibariyle Mevduat Hesap Adetleri.....	II-246
Tablo 8 31.12.2006 İtibariyle Mevduatın Vade Yapısı.....	II-248
Tablo 9 31.12.2006 İtibariyle Mevduatın Türlerine Göre Dağılımı.....	II-250
Tablo 10 31.12.2006 İtibariyle Mevduatın İllere ve Bölgelere Göre Dağılımı.....	II-252
Tablo 11 31.12.2006 İtibariyle Kredilerin İllere ve Bölgelere Göre Dağılımı.....	II-255
Tablo 12 31.12.2006 İtibariyle Nakdi Kredilerin Türlerine Göre Dağılımı.....	II-258
Tablo 13 31.12.2006 İtibariyle Sektörlere Göre Nakdi Kredi Dağılımı.....	II-260
Tablo 14 31.12.2006 İtibariyle Gayrinakdi Krediler Hesabı içinde Sektör Bazında Risk Yoğunlaşması.....	II-261
Tablo 15 31.12.2006 İtibariyle Öğretim Gruplarına Göre Bankalarda Çalışanlar.....	II-262
Tablo 16 31.12.2006 İtibariyle Grup ve Sektör Payları.....	II-264
Tablo 17 31.12.2006 İtibariyle Türk Bankalarının Yurtdışındaki Mali İştirakleri ve Bağlı Ortaklıkları.....	II-265
Tablo 18 31.12.2006 İtibariyle Yurtdışındaki Şubeler ve Temsilcilikler.....	II-269
Tablo 19 31.12.2006 İtibariyle Yabancı Bankaların Türkiye'deki Temsilcilikleri.	II-272
Açıklamalar.....	II-273

Sunum

Bu kitap, Bankacılık Kanunu kapsamında Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının, "Bankaların Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolar ile Bunlara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ" formatında hazırladıkları ve Türkiye Bankalar Birliği'ne gönderdikleri denetlenmiş konsolide olmayan mali tabloları ile bunlara ilişkin açıklama ve dipnotlardaki bilgiler kullanılarak hazırlanmıştır; Türkiye ekonomisi ve bankacılık sistemindeki gelişmelere ilişkin değerlendirmeleri ve bankalarla ilgili genel ve bilanço bilgilerini içermektedir.

Banka ve grup bazında hazırlanmış ve söz konusu Tebliğ kapsamındaki daha detaylı bilgilere Birliğimiz web sitesinden (www.tbb.org.tr) ulaşılması mümkündür.

Kitabın kullanıcılar için yararlı olmasını diliyoruz.

Türkiye Bankalar Birliği

Türkiye Ekonomisi
Temel Ekonomik Göstergeler

	Birim	2003	2004	2005	2006	2007*
Büyüme						
GSMH	%	5,9	9,9	7,6	6,0	7,0
Tarım		-2,5	2,0	5,6	2,9	...
Sanayi		7,8	9,4	6,5	7,4	...
Hizmetler		6,7	11,7	8,6	6,1	...
Sektörel dağılım (cari fiyatlarla)						
Tarım	%	13,1	12,0	11,0	10,8	...
Sanayi		30,0	30,0	29,0	29,3	...
Hizmetler		57,0	58,0	60,0	59,9	...
GSMH	Milyar dolar	239	300	361	400	423
GSMH	Milyon YTL	356.681	428.932	486.401	575.784	622.600
Nüfus	Milyon	70,4	71,3	72,3	73	73,9
Kişi başına GSMH	Dolar	3.383	4.172	5.008	5.482	5.732
Kaynaklar harcamalar dengesi						
		GSMH'nin % si				
Sabit sermaye yatırımları		16	20	25	25	25
Kamu		5	5	5	5	5
Özel		11	15	20	20	20
Yurtiçi tasarruflar	%	19	21	18	16	18
Kamu		-5	-1	4	5	4
Özel		25	22	14	11	14
Tasarruf dengesi		-4	-5	-7	-8	-8
Kamu		-10	-7	-1	0	-1
Özel		6	1	-6	-9	-7
Toplam tüketim		81	80	82	84	83
Kamu		12	12	12	12	13
Özel		68	68	70	71	70
GSMH deflatörü	%	23	9	5	12	7
İşsizlik						
Genel	%	10	10	10	10	...
Kent		14	14	13	12	...
Kır		7	7	7	7	...
Enflasyon						
(12 aylık değ)	%					
Üretici**		14	14	3	12	...
Tüketici		18	9	8	10	4
Kamu kesimi dengesi						
		%				
Kamu kesimi açığı/GSMH (özelleştirme hariç)		9,4	5,1	0,4	-0,9	1,0
Kamu kesimi açığı/GSMH (özelleştirme dahil)		9,3	4,7	-0,4	-3,1	0,2
Kamu kesimi açığı (faiz dışı)/GSMH (özelleştirme hariç)		-7,6	-8,4	-9,3	-9,4	-7,7
Bütçe açığı/GSMH		11,2	7,0	1,7	0,5	2,7
Bütçe açığı(faiz dışı)/GSMH		10,0	5,3	-0,2	-2,7	0,6
KİT açığı/GSMH		-0,7	-0,6	-0,2	-0,4	-0,5
Mahalli idareler		0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Fonlar/GSMH		-0,2	-0,5	-0,6	-1,8	-0,7
Diğer		-1,3	-0,8	-0,5	0,8	-0,5
Merkezi Yönetim Bütçesi***						
		Milyon YTL				
Bütçe gelirleri		100.283	109.887	146.710	171.309	188.159
Bütçe harcamaları		140.054	140.200	156.316	175.304	204.989
Faiz harcamaları		65.450	56.488	45.680	45.945	52.946
Bütçe dengesi		-39.771	-30.313	-9.606	-3.995	-16.830
Faiz dışı denge		19.322	26.175	36.074	41.950	36.116
Finansman		42.290	31.624	13.225	5.541	16.740
Dış borç		2.685	3.505	-2.627	-1.722	...
Tahvil		54.856	25.853	33.773	12.685	...
Kısa vadeli		-11.973	4.859	-12.455	-8.224	...
Bono		-11.973	4.859	-12.455	-8.224	...
MB avansı		0	0	0	0	...

* Program

** 2004 yılına kadar olan değerler toptan eşya fiyat endeksine aittir.

*** 2004 yılına kadar olan değerler konsolide bütçeye aittir.

	Birim	2003	2004	2005	2006	2007*
Bütçe ile ilgili oranlar	%					
Bütçe gelirleri/GSMH		28,1	25,6	30,1	29,7	30,2
Bütçe harcamaları/GSMH		39,2	32,7	32,1	30,4	32,9
Personel harcamaları/GSMH		8,5	6,7	6,5	6,5	7,0
Faiz ödemeleri/GSMH		18,3	13,2	9,4	8,0	8,5
Yatırımlar/GSMH		2,0	1,9	2,0	2,0	2,5
Personel harcamaları/toplam harcama		21,6	21,9	22,0	22,7	21,3
Faiz giderleri/toplam harcamalar		41,8	41,1	31,6	29,4	25,8
Yatırımlar/toplam harcamalar		5,1	4,7	6,7	6,8	7,6
İç borç stoku	Milyon YTL					
Tahvil		169.745	194.211	226.964	241.877	...
Hazine bonusu		24.642	30.272	17.818	9.594	...
Kamu kağıtları		194.387	224.483	244.782	251.471	...
MB avansı		0	0	0	0	...
Kur farkları		0	0	0	0	...
Toplam		194.387	224.483	244.782	251.471	...
İç borç stoku/GSMH	%	54	52	50	44	...
İç borç stoku+kamu dış borçları/GSMH		79	75	68	60	...
Faiz oranları	%					
(Yıllık ortalama, net, bileşik)						
O/n		43	19	14	19	...
Kamu kağıtları		44	23	14	22	...
Kamu kağıtları (vade)		323	368	690	850	...
Döviz kurları						
Dolar (Yıl sonu)		1,3933	1,3363	1,3418	1,4056	...
12 aylık değişme	%	-15	-4	0	5	...
Euro (Yıl sonu)		1,7575	1,8233	1,5875	1,8515	...
12 aylık değişme	%	2	4	-13	17	...
Merkez Bankası Bilançosu	Milyon YTL					
Bilanço toplamı		76.473	74.658	90.700	104.352	...
Bilanço/GSMH	%	21	17	19	17	...
Net dış varlık		17.262	23.048	49.480	67.136	...
Net iç varlık		28.753	21.071	17.732	12.888	...
Kamuya açılan nakit krediler		28.747	25.272	21.439	18.775	...
Rezerv para		15.010	20.328	32.696	41.398	...
MBP		24.134	24.743	38.547	41.916	...
Döviz pozisyonu	Milyon dolar	394	2.748	15.513	20.702	...
Döviz rezervi	Milyon dolar	33.639	36.006	50.518	60.814	...
Parasal gelişmeler						
M1	Milyon YTL	21.564	29.469	46.963	47.491	...
M2		80.923	109.344	163.467	185.145	...
M2Y		149.855	185.418	243.277	286.544	...
Repo (R)		3.067	1.528	1.486	2.202	...
Yatırım fonları (F)		12.911	16.532	21.584	9.590	...
Banka dışı kesim. menkul kıymetler (D)	Milyon YTL	53.327	67.034	65.252	66.063	...
Kredi stoku		67.210	100.101	153.059	210.420	...
M2RF		96.901	127.404	186.537	196.937	...
M2RFY		165.833	203.478	266.347	298.336	...
M2RFYD*		219.160	270.512	331.599	364.399	...
<i>*M2RFYD: Parasal aktifler+repo+yatırım fonları+D</i>						
M2RF/GSMH	%	27	30	38	34	...
M2RFY/GSMH	%	46	47	55	52	...
Kredi stoku/GSMH	%	19	23	31	37	...

* Program

	Birim	2003	2004	2005	2006	2007*
Finansal varlıklar	Milyon YTL					
Parasal varlıklar		165.833	201.949	231.072	288.745	...
YTL		96.901	125.875	154.632	187.346	...
YP		68.932	76.074	76.440	101.399	...
Menkul kıymetler		287.092	353.769	466.032	493.246	...
Hisse senedi		96.073	129.287	218.318	228.283	...
Bono+tahvil		191.019	224.482	247.714	255.373	...
Kamu		191.019	224.482	247.714	255.240	...
Özel		0	0	0	133	...
Fonlar		12.912	16.531	21.584	9.590	...
Toplam		465.837	572.249	718.688	781.991	...
Dış ticaret	Milyar dolar					
İhracat		45,6	62,8	73,0	85,0	95,0
İthalat		67,2	97,2	116,0	137,0	150,3
Dış açık		21,6	34,4	43,0	52,0	-57,2
GSMH'ya oranı	%					
İhracat		19,1	20,9	20,2	20,7	22,5
İthalat		28,1	32,4	32,1	34,0	35,5
Dış açık		9,0	11,5	11,9	13,0	13,0
Ödemeler dengesi	Milyar dolar					
Dış ticaret dengesi		-14,0	-23,9	-33,5	-40,1	-55,0
Görünmeyen işlemler dengesi ve transferler		6,0	8,3	10,9	8,4	24,6
Cari işlemler dengesi		-8,0	-15,6	-22,6	-31,7	-30,4
Cari işlemler dengesi/GSMH	%	-3,3	-4,8	-6,5	-7,9	-7,9
Sermaye hareketleri	Milyar dolar					
Doğrudan yatırımlar		7,1	17,7	44,1	45,3	30,4
Portföy yatırımları		1,2	2,0	8,7	19,2	13,2
Net hata ve noksan		2,6	8,0	13,4	7,4	5,6
Rezervlerdeki artış (azalış)		5,0	2,2	2,1	3,0	0,0
Rezervlerdeki artış (azalış)		4,0	-0,8	17,8	-6,1	-5,3
Uluslararası döviz rezervler	Milyar dolar					
MB döviz rezervi		33,6	36,0	50,5	60,8	...
Ticari Bankalar rezervi		14,9	21,1	22,6	38,0	...
Toplam		48,5	57,1	73,1	98,8	...
Dış borç stoku	Milyon dolar					
Toplam		144.260	160.789	168.808	206.471	...
Orta ve uzun vadeli		121.247	128.909	131.705	164.487	...
Kamu		69.504	73.831	68.247	69.585	...
MB		24.364	21.401	15.418	15.669	...
Özel		30.238	36.964	50.804	81.796	...
Reel sektör		25.086	28.546	34.914	53.035	...
Finansal kurumlar		5.152	8.418	15.890	28.761	...
Kısa vadeli		23.013	31.880	37.130	41.984	...
Kamu		0	0	0	0	...
MB		2.860	3.287	2.764	2.563	...
Özel		20.153	28.593	34.339	39.421	...
Reel sektör		10.461	14.064	16.599	19.591	...
Finansal kurumlar		9.692	14.529	17.740	19.830	...
İstanbul Menkul Kıymetler Borsası						
Ulusal Pazar						
İşlem gören şirket sayısı		265	275	282	291	...
Genel endeks	Dolar	778	1.075	1.687	1.621	...
Günlük ortalama işlem hacmi	Milyon dolar	407	593	793	886	...
Toplam işlem hacmi	Milyon dolar	100.165	147.755	197.386	222.399	...
Piyasa değeri	Milyon dolar	69.003	98.073	159.274	162.525	...
F/K oranı		15	14	17	22	...

* Program

2006 Yılında Türkiye Ekonomisi ve Türk Bankacılık Sistemi

I. 2006 Yılında Türkiye Ekonomisi ve Türk Bankacılık Sistemi

1. Genel Değerlendirme

1.1. 2006 Yılında Ekonomik Performans

Ekonomide 2002 yılının ikinci çeyreğinde başlayan büyüme trendi 2006 yılında da devam etmiştir. Son 20 çeyrekte sürekli olarak büyüyen gayri safi milli hasıla (gsmh), son beş yılda, sabit fiyatlarla yüzde 43 oranında; dolar bazında ise yüzde 175 oranında artmıştır. Dolar bazında gsmh, 145 milyar dolardan 400 milyar dolara yükselmiştir. Kişi başına gelir 2002 sonunda 2.598 dolardan 2006 sonunda 5.482 dolara ulaşmıştır.

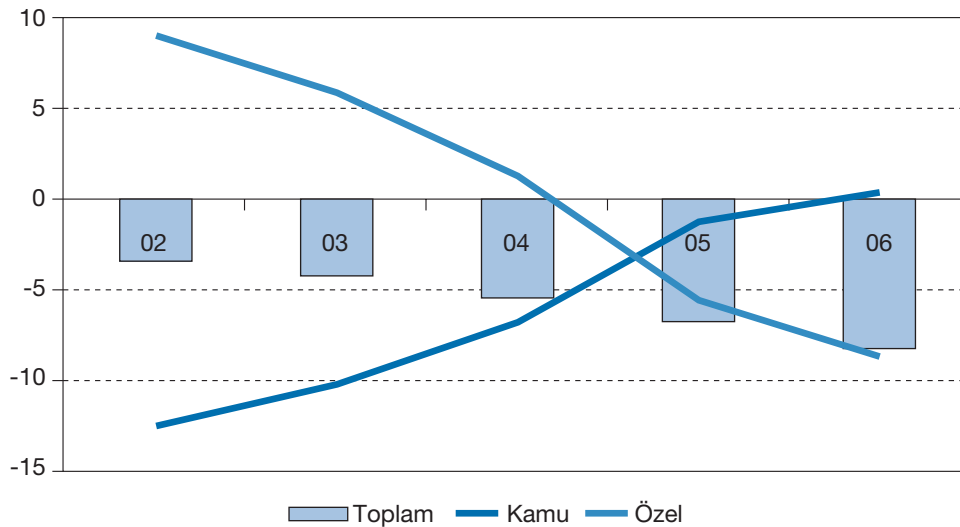
Büyüme performansı geçen yılın ikinci çeyreğinde uluslararası alanda yaşanan dalgalanmalara bağlı olarak, içeride para ve sermaye piyasalarındaki hızlı ve yüksek fiyat hareketlerinden önemli ölçüde etkilenmiştir. Bekleymişler bozulmuştur. Buna rağmen, gsmh yıllık artış hızı 2006 yılında yüzde 6 oranında, program hedefinin 1 puan üzerinde gerçekleşmiştir. Gsmh'nin yıllık büyüme hızı ilk yarı sonunda yüzde 8,5 olmuştur.

İnşaat, sanayi ve ticaret sektörleri üretiminde elde edilen yüksek oranlı artışlar büyümeyi desteklemiştir. Gayri safi milli hasıla içinde hizmetler sektörü yüzde 65 oranındaki pay ile ilk sırayı alırken sanayi sektörünün payı yüzde 26 olmuştur.

Tüketim talebi yüzde 5,6 yatırım talebi ise yüzde 14 artmıştır. Hem tüketim hem de yatırım talebindeki artış hızı ikinci yarıda önemli ölçüde ivme kaybetmiştir. Özellikle, kamu kesiminde yatırım harcamalarında, özel kesimde ise tüketim harcamalarında ani bir yavaşlama yaşanmıştır. Özel kesimde, hız kaybetmekle birlikte makine ve inşaat yatırımları yüksek hızlarda büyümeye devam etmiştir.

Tasarruf eğilimi özel kesimde düşmeye devam ederken kamu kesiminde artmıştır. Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) tahminlerine göre, özel kesimde tasarruf açığı 2005 sonunda gsmh'nin yüzde 5,5'inden 2006 sonunda yüzde 8,6'sına yükselmiştir. Toplam tasarruf açığı ise 1,5 puan artarak, gsmh'nin yüzde 8,2'si düzeyinde gerçekleşmiş ve rekor düzeye ulaşmıştır.

Tasarruf Dengesi/Gsmh (Yüzde)

Enflasyonda 2002 yılında başlayan düşüş eğilimi geçen yılın ikinci yarısından itibaren tersine dönmüştür. İlk kez açık enflasyon hedeflemesinin uygulandığı 2006'da tüketici enflasyonu, yıllık yüzde 5 olan hedefin üzerine çıkmış, yüzde 9,7 düzeyinde gerçekleşmiştir. 2005 yılının ikinci yarısından itibaren parasal genişlemenin hızlanması, 2006 yılının ilk çeyreğine kadar faiz oranlarındaki düşüş eğilimi, iç talepteki canlılık yanında, Mayıs-Haziran döneminde YTL'nin dolar karşısında yüzde 19, euro karşısında yüzde 21 oranında değer yitirmesinin fiyatlara kısa sürede yansması ikinci yarıda beklentilerin kötüleşmesine ve enflasyonun yeniden yükselmesine neden olmuştur. Dalgalanma, bir önceki yılın ikinci yarısından itibaren döviz alımları nedeniyle likiditenin hızla arttığı bir dönemde yaşanmıştır.

Merkez Bankası bozulan beklentileri düzeltmek ve beklentileri yeniden hedeflenen enflasyona yönlendirmek, likiditeyi sınırlandırmak, ve iç talep artışını yavaşlatmak için parasal genişlemeyi sınırlandıran önlemleri açıklamıştır. Mayıs 2006'da yüzde 13,25 olan kısa vadeli faiz oranları Temmuz 2006'da yüzde 17,5'e çıkarılmıştır. Bu sürede günlük düzenli döviz alım ihalelerine ara verilmiştir. Likidite fazlasının azaltılması amacıyla YTL depo ihalesine başlanmıştır. Merkez Bankası'nın piyasadan borçlanma ve piyasa borç verme aralığı açılmıştır. Döviz piyasalarına likidite sağlanması amacıyla düzenli döviz satım ihaleleri ve/veya doğrudan satış yoluyla döviz arzı yaratılmıştır. Bu dönemde Merkez Bankası tarafından piyasalara 3,1 milyar dolar tutarında döviz satılmıştır.

Merkez Bankası'nın para politikasının sıkılaştırılmasına yönelik önlemlerini kamuoyuna açıkladığı bir dönemde, Maliye Bakanlığı kamu kesimi dengesinin disiplin içinde sürdürüleceğini, bütçe performansının öngörülenden daha iyi gittiğini ancak gerekli görülmesi halinde tasarruf sağlayıcı ek tedbirlerin de alınabileceğini belirtmiştir. Bu arada, yapılan yasa değişikliği ile sermaye piyasasındaki birimlere güven vermek ve onları rahatlatmak için yurtdışında yerleşik yatırımcılar için kamu borçlanma kağıtları stopaj vergisinden muaf tutulurken gerçek kişiler için stopaj oranı yüzde 15'ten yüzde 10'a düşürülmüştür.

Kamu kesimi dengesindeki iyileşme 2006 yılında da devam etmiştir. DPT verilerine göre kamu kesimi dengesinin 2006 yılında gsmh'nin yüzde 3,1'i kadar fazla verdiği tahmin edilmektedir. Bütçe açığının gsmh'ye oranı ise yakın dönemin en düşük düzeyi olan yüzde 0,7 oranında gerçekleşmiştir. Faiz dışı fazlanın gsmh'ye oranı (Uluslararası Para Fonu ile yapılan anlaşmada yer alan tanıma göre) yüzde 6,5 düzeyinde olmuştur.

Kamu kesimi dengesindeki hızlı iyileşme kamu kesimi borç stokunun gsmh'ye oranının da düşmesine önemli katkı yapmıştır. Toplam borç stokunun gsmh'ye oranı 8 puan azalarak yüzde 60'a gerilemiştir. İç borç stokunun gsmh'ye oranı yüzde 44, dış borç stokunun gsmh'ye oranı ise yüzde 16'ya düşmüştür. İç borç stokunun vadesi uzamıştır. İç borç stoku içinde piyasaya olan borçlar ile sabit faizli ve YTL cinsinden borçların payı artmıştır. Bu şekilde, iç borç stokunun döviz kuru hareketlerine olan duyarlılığı azaltılmıştır.

Likiditeyi daraltan para politikası önlemleri ve mali disiplinin sürdürülmesi yanında uluslararası piyasalarda da dalgalanmanın kısa bir sürede yatışmasına bağlı olarak iç piyasalarda istikrar kısa sürede yeniden oluşmuştur. Üçüncü çeyreğin ortasından itibaren faiz oranlarında yükselme durmuş, sermaye girişi hızlanmış, Merkez Bankası yeniden günlük ihaleler yoluyla, daha sınırlı da olsa, döviz almaya başlamış, buna rağmen YTL yeniden değer kazanmıştır. Merkez Bankası 2006 yılının tamamında, 6,3 milyar dolar döviz satın almıştır. Bankanın döviz rezervleri, 2005 sonunda 60,8 milyar dolar olmuştur.

İkinci yarıda, faiz oranlarının düzeyi ve vergi düzenlemelerinin de etkisiyle yurtdışında yerleşiklerin Devlet iç borçlanma senetlerine olan talebi önemli ölçüde artmıştır. Buna karşılık, yurtiçinde yerleşik gerçek kişilerin devlet iç borçlanma senetlerine olan talepleri azalmıştır. Yurtiçinde yerleşiklerin YTL talebi daha çok repoya ve kısa vadeli YTL mevduata yönelmiştir.

Bu dönemde, dikkati çeken önemli bir gelişme yabancı para ikamesinin yeniden artmasıdır. Hem gerçek kişilerin hem de tüzel kişilerin talep artışına bağlı olarak döviz mevduat hesapları, Haziran 2006 itibariyle 66,1 milyar dolar iken yıl sonunda 83,4 milyar dolara yükselmiştir. Bu gelişmede banka ve banka dışı işletmelerin hisselerinin yurtdışındaki yatırımcılara satışından sağlanan gelirlerin döviz olarak tutulmasının da etkisi olmuştur. Nakit, YTL mevduat, yabancı para mevduat, repo ve yatırım fonlarından oluşan para talebi içinde, yabancı para mevduatın payı 4 puan artışla yüzde 34 olmuştur. Bu oran 2002 yılında yüzde 51 düzeyinde gerçekleşmiştir.

Yabancı para mevduat artışının hızlanmasına bağlı olarak bankaların likidite tercihleri artmış, faiz oranlarının yükselmesi ve iç talepteki yavaşlamanın da etkisiyle kredi stokundaki büyüme hızı ikinci yarıda önemli ölçüde ivme kaybetmiştir. İlk yarı sonunda, yüzde 61 olan kredi stokundaki artış hızı, yıl sonunda yüzde 40'a yavaşlamıştır. Kredilerin gsmh'ye oranı yıl sonunda yüzde 38, toplam mevduata oranı ise yüzde 70 olmuştur.

Kredi stokundaki büyüme yavaşlarken, banka dışı kesimlerin yurtdışından borçlanmaları hızla büyümeye devam etmiştir. Nitekim, banka dışı kesimlerin Türkiye'deki bankaların yurtdışı şubelerinden kullanılan kredileri hariç, dış borç stokunun toplamı yüzde 45 oranında artarak 53 milyar dolara ulaşmıştır. Banka dışı kesimlerin dış borç stoku, bu kesimin Türkiye'deki bankalardan kullandıkları yabancı para kredilerin miktarı paralelinde artmaya devam etmiştir.

Kurumsal krediler hariç olmak üzere, banka dışı kesimler tarafından kullanılan net dış borçlanma 2006 yılında 19 milyar dolar düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu borçlanma, net sermaye girişinin de önemli bir bölümünü oluşturmuştur. Net sermaye girişi yüzde 18 oranında artarak 42 milyar dolar olmuştur. Özel kesim borçlanmasına ek olarak, özelleştirmenin hızlanması, yurtdışı yerleşiklerin banka ve banka dışı kurumlara olan doğrudan yatırımlarındaki ve portföy yatırımlarındaki artış da sermaye girişini desteklemiştir. Doğrudan yabancı sermaye yatırımları ise 19 milyar dolar ile rekor düzeyde gerçekleşmiştir.

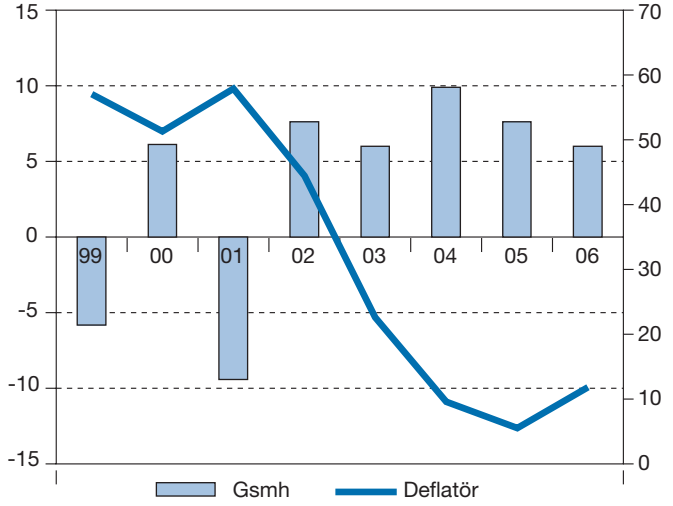
Türkiye'ye net sermaye girişi 1990-2001 döneminde 27 milyar dolar olmuşken, 2002-2006 döneminde toplam 121 milyar dolara ulaşmıştır. Bu gelişmede, makro dengelemin sağlıklı olarak kurulması çabaları yanında uluslararası piyasalarda yaşanan olumlu gelişmeler ve gelişmekte olan ülkelere net sermaye girişinin hızlanmasının da önemli katkısı olmuştur. Nitekim, gelişmekte olan ülkelere net sermaye girişi 2002 yılında 117 milyar dolar düzeyinde iken 2006 yılında 450 milyar dolar düzeyine ulaşmıştır.

Para ikamesindeki artışın da etkisiyle bankaların döviz rezervleri geçmiş yıllara göre daha hızlı artmıştır. Buna karşılık Merkez Bankası'nın döviz rezervlerindeki artış 2005 yılına göre yavaşlamıştır.

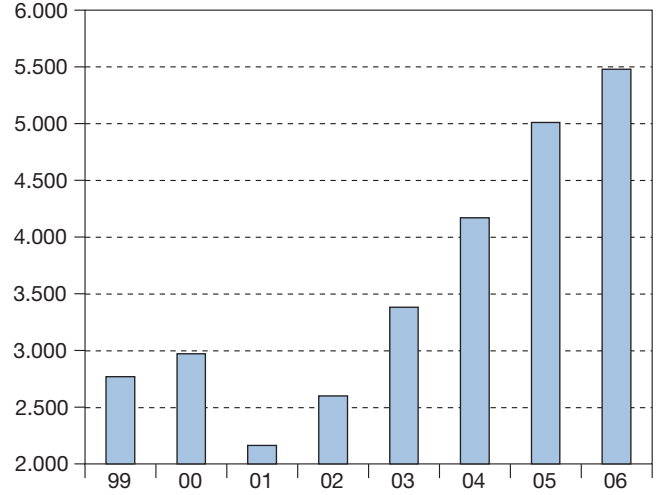
Cari işlemler açığı yüzde 40 oranında genişleyerek, 31,7 milyar dolar ile rekor düzeyde gerçekleşmiştir. Cari işlemler açığının gsmh'ye oranı yüzde 7,9'a yükselmiştir. Bu gelişmede, dış ticaret açığındaki büyüme yanında, turizm gelirlerindeki düşüş nedeniyle hizmetler dengesinin küçülmesi de rol oynamıştır.

2006 Yılında Türkiye Ekonomisi ve Türk Bankacılık Sistemi

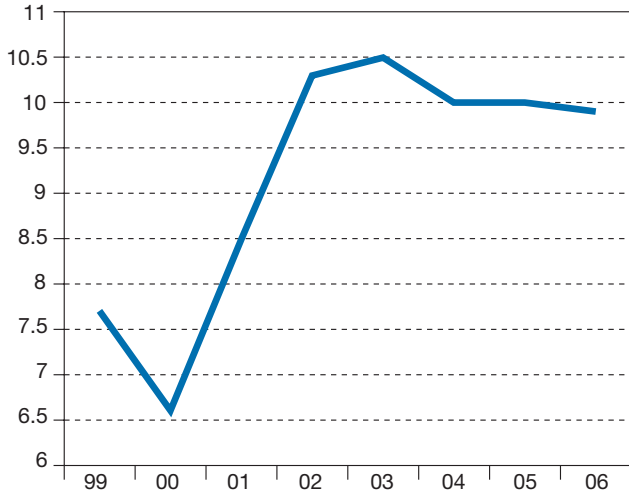
Son beş yılda istikrarlı ve yüksek büyüme hızı gerçekleşti. (%)

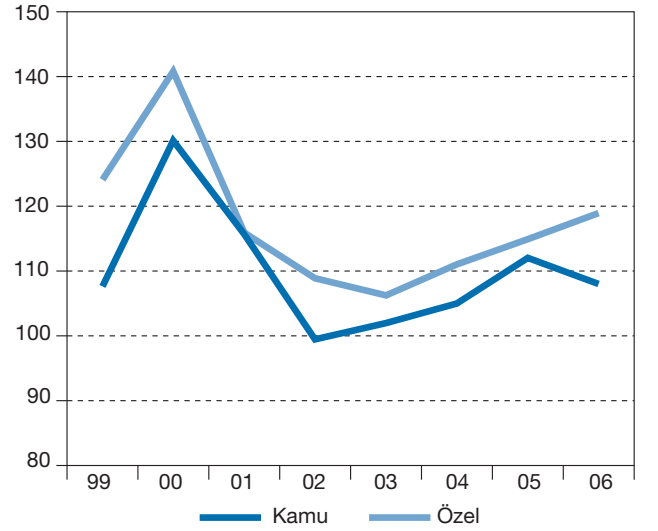
Kişi başına gelir büyümeye devam etti. (Dolar)

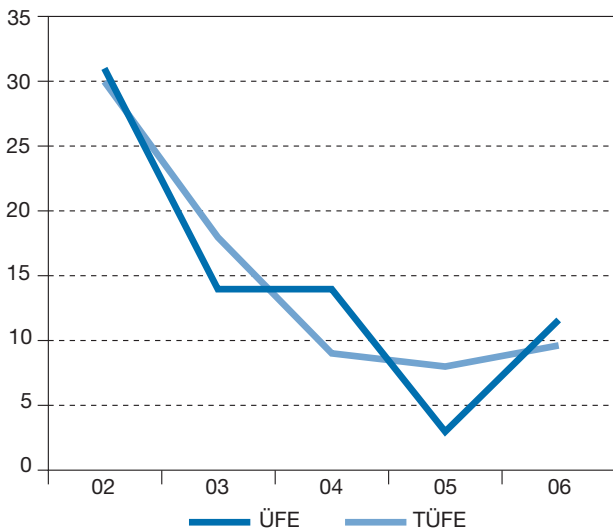
İşsizlik oranı yaklaşık olarak aynı kaldı. (%)

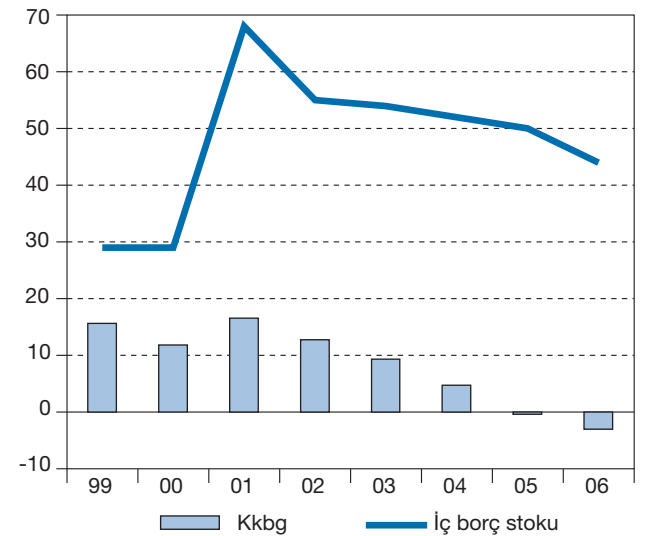
Ücretler özel kesimde reel olarak artmaya devam etti. (1997=100)

Enflasyondaki düşüş trendi 2006 yılında durdu. (%)

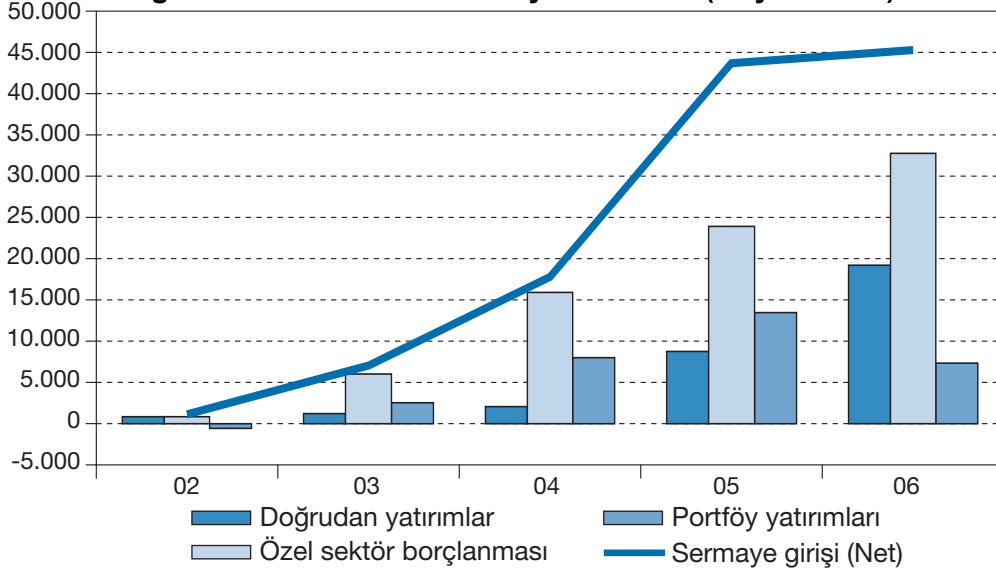

Kamu kesimi dengesi fazla verdi, iç borç stoku azaldı. (Gsmh'ye oranı, %)

Dış ticaret hacmi 2006 yılında yüzde 18 oranında büyüyerek 222 milyar dolara, dış ticaret açığı ise yüzde 21 artarak 52 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ticaret hacminin gsmh'ye oranı 4 puan artarak yüzde 56'ya yükselmiştir.

Sermaye Hareketleri (Net), Özel Sektör Borçlanması, Doğrudan Yatırımlar ve Portföy Yatırımları (Milyon dolar)

Net sermaye girişindeki hızlı büyümeye rağmen, sermaye hareketleri içinde doğrudan yabancı sermaye girişi, portföy yatırımları gibi yabancı para cinsinden borç doğurmamayan kalemlerin ağırlığının artmasına rağmen dış borç stoku yüzde 22 oranında büyümüş ve 207 milyar dolara ulaşmıştır. Borç stokundaki artışın tamamına yakını özel kesim dış borç stokundaki artıştan kaynaklanmıştır. Dış borç stokunun gsmh'ye oranı 2001 yılından sonra ilk kez artarak yüzde 52,5 olmuştur.

Orta vadeli program ve 2007-2009 Dönemine İlişkin Tahminler:

Hükümetin 2007-2009 dönemini kapsayan orta vadeli programı ve temel ekonomik büyüklüklere ilişkin tahminlerine göre, gayri safi yurtiçi hasılanın (gsyih) yıllık yüzde 7 oranında büyümesi ve 2009 sonunda 522 milyar dolar olması; kişi başına gelirin 6.898 dolara ulaşması; enflasyonun yüzde 4'e gerilemesi öngörülmektedir.

Orta Vadeli Programın Öngörülmesi: Temel ekonomik büyüklükler

	2005	2006*	2007**	2008**	2009**
Gsyih (reel büyüme, %)	7,4	6,1	7	7	7
Gsyih (milyar dolar)	361	400	423	470	522
Kişi başına gelir (dolar)	5.008	5.477	5.732	6.284	6.898
Kkgb/Gsmh (%)	-0,4	-3,1	0,1	-0,2	-0,9
Kamu net borç stoku/Gsmh (%)	55	45	44	39	34
Enflasyon (TÜFE, yıl sonu, %)	8	10	4	4	-

* Geçici ** Program hedefi

Kaynak: DPT

Program 2007 yılından sonra iki yıl boyunca kamu kesimi dengesinin fazla vereceğini ve kamu kesimi net borç stokunun gsmh'ye oranının yüzde 34'e gerileyeceğini tahmin etmektedir. Toplam tüketimin yılda ortalama yüzde 8, sabit sermaye yatırımlarının ise yüzde 7,8 civarında artacağı tahmin edilmektedir. İhracatın 120 milyar dolara, ithalatın ise 180 milyar dolara yakın olması öngörülmürken, cari işlemler açığının gsmh'ye oranının yüzde 6,6 düzeyinde olacağı tahmin edilmektedir.

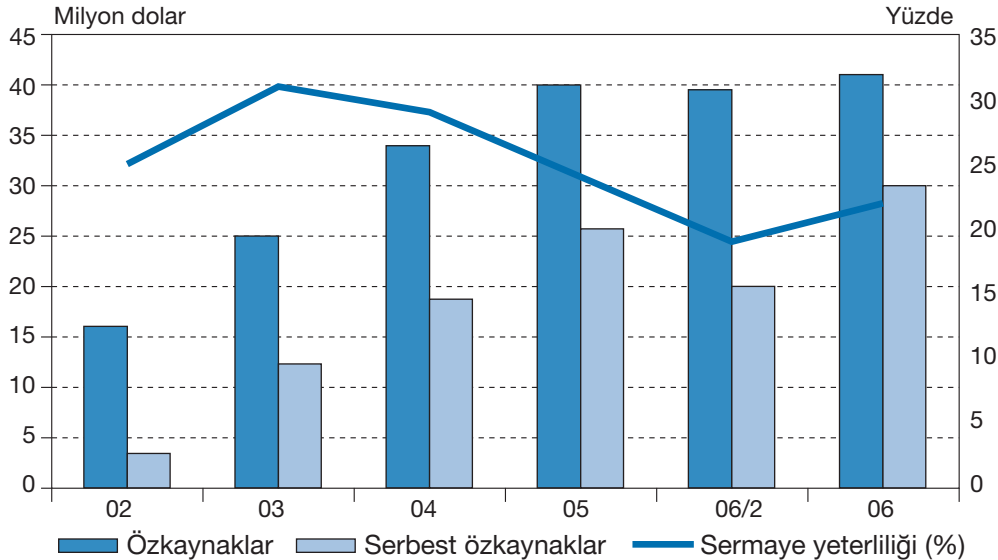
1.2. 2006 Yılında Bankacılık Sektörü

Türkiye ekonomisinin performansında son beş yılda yaşanan iyileşme bankacılık sektörünü de olumlu yönde etkilemiştir. Bankacılık sektörünün bilançosundaki büyüme, gsmh'deki büyümenin üzerine çıkmıştır. Toplam aktifler 2002 yılı sonuna göre, sabit fiyatlarla yüzde 51, dolar bazında ise yüzde 167 oranında büyümüştür. Toplam aktifler 130 milyar dolardan 347 milyar dolara ulaşmıştır. Kişi başına aktif toplamı 1.872 dolardan 4.738 dolara yükselmiştir.

Toplam aktiflerin gsmh'ye oranı 2002 yılına göre 7 puan artarak yüzde 85 olmuştur. Bilanço yapısında da olumlu bir değişim gerçekleşmiştir. YTL'ye olan güçlü talep sayesinde YTL cinsinden kalemlerin bilanço içindeki payı önemli ölçüde artmıştır. En çarpıcı gelişme ise toplam kredilerin hem toplam aktiflere hem de gsmh'ye oranının hızla yükselmesidir. Kredilerin gsmh'ye oranı yüzde 38 ile yaklaşık olarak iki katına, toplam aktiflere oranı ise 18 puan artarak yüzde 43'e yükselmiştir. Bu arada toplam krediler içinde bireysel kredilerin payı yüzde 13'ten yüzde 31'e yükselmiştir.

Diğer önemli gelişme, özkaynaklar ve serbest özkaynaklardaki hızlı büyümedir. Özkaynaklar 15,7 milyar dolardan 41,3 milyar dolara, serbest özkaynaklar ise 3,4 milyar dolardan 29,2 milyar dolara yükselmiştir. Aynı zamanda, karlılık performansı hızla iyileşmiştir. Bankacılık sektörünün özkaynak karlılığı ilk kez 2006 yılında devlet iç borçlanma senetleri yıllık faizlerinin ortalamasının üzerine çıkmıştır.

Sermaye Yeterliliği, Özkaynaklar ve Serbest Özkaynaklar

Bankacılık sisteminin yeniden büyümeye başlaması, bilanço yapısında değişim, kredi talebinin artması, mali yapının güçlenmesi, karlılık performansının iyileşmesi yanında Türkiye'nin ve bankacılık sektörünün büyüme potansiyeli, yurtdışı yatırımcıların bankalara ve diğer finansal kurumlara olan doğrudan yatırımlarının artmasını olumlu yönde etkilemiştir. Hisseleri İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda işlem gören bankaların ve finansal kurumların piyasa değeri 2002 yılına göre hızla artmıştır.

Bankaların faaliyetlerini düzenleyen ve doğrudan etkileyen Bankacılık Kanunu uluslararası Avrupa Birliği düzenlemelerine ve iyi uygulamalara önemli ölçüde yaklaşmıştır. Bankacılık Kanunu'na ilişkin alt düzenlemelerin tamamına yakını 2006 yılında tamamlanmış ve uygulamaya girmiştir. Bankaların destek hizmeti almaları, kurumsal yönetim ilkelerinin belirlenmesi ve likidite yeterliliğinin ölçülmesi gibi alanlarda yeni düzenlemeler getirilmiştir. Alt düzenlemeler ile risk yönetiminin ve kurumsal yapının

geliştirilmesine, aktif kalitesinin iyileştirilmesine, likiditenin ve sermaye yeterliliğinin güçlenmesine özel bir önem verilmiştir. Genel kredi karşılıkları nakdi krediler için yüzde 0,5'den yüzde 1'e; gayrinakdi krediler için yüzde 0,1'den yüzde 0,2'ye yükseltilmiştir. Düzenlemelerde, sermaye yeterliliğinin yüzde 12 ve üzerinde olmasına yönelik daha muhafazakar bir yaklaşım getirilmiştir.

Bireysel kredilere ilişkin olarak Banka ve Kredi Kartları Kanunu ve alt düzenlemeleri tamamlanmıştır. Konut finansmanına ilişkin Kanun yürürlüğe girmiş, bu Kanuna ilişkin alt düzenlemelerin çalışmaları başlatılmıştır. Bankacılık faaliyetini doğrudan ilgilendiren bu düzenlemelerin finansal sektörün büyümesine, derinleşmesine ve rekabetin daha da güçlenmesine olumlu katkısı olacaktır.

2000 yılından sonra hızlı bir konsolidasyonun yaşandığı sektörde banka sayısı 79'dan 2006 yılı sonunda 46'ya gerilemiştir. Son dönemde, yerleşik olmayanların yatırımları nedeniyle yabancı sermayeli bankaların sayısı artmıştır. Türkiye'de faaliyet gösteren bankaların 33'ü mevduat bankası, 13'ü ise kalkınma ve yatırım bankalarıdır. Kalkınma ve yatırım bankalarının mevduat toplama izinleri yoktur. Mevduat bankalarından 3'ü kamusal sermayeli, 14'ü ise özel sermayeli bankadır. Yabancı yatırımcılar, özel sermayeli bankaların 2 tanesinde, halka açık olmayan hisselerde, yüzde 50 oranında paya sahiptir. Çoğunluk hisseleri yabancı sermayeli olan mevduat bankalarının sayısı 15, kalkınma ve yatırım bankalarının sayısı ise 4 olmuştur.

Mevduat bankalarının toplam aktiflerinin sektör içindeki payı yüzde 97, kalkınma ve yatırım bankalarının payı ise yüzde 3 olmuştur. Mevduat bankaları grubunda yer alan kamu bankalarının payı yüzde 30, özel sermayeli bankaların payı 55 düzeyindedir. Çoğunluk hisseleri yabancı sermayeli mevduat bankalarının payı 7 puan artarak yüzde 12'ye yükselmiştir.

Şube ve personel sayısında 2003 yılının ilk çeyreğinden başlayan artış 2006 yılında da devam etmiştir. Toplam şube sayısı 602 artarak 6.849'a yükselmiştir. Çalışan sayısı ise yaklaşık olarak 11 bin kişi artarak 143 bin kişiyi aşmıştır. Nüfusa oranlandığında, her şubeye 10.060 kişi ve her banka çalışanına ise 485 kişi düşmektedir. Son dönemdeki iyileşmeye rağmen, nüfusa oranla şube ve çalışan sayısı 2000 yılının gerisindedir. Aynı zamanda, Türkiye'de nüfusa göre hem şube hem de çalışan sayısı AB ülkelerine göre düşüktür.

Seçilmiş Göstergeler: AB ve Türkiye Bankacılık Sistemleri*

	AB25 (2005)	Türkiye (2006)
Kişi başına aktif (Euro)	71.200	3.698
Toplam aktifler/gsyih (yüzde)	304	87
Nüfus/personel sayısı	173	485
Nüfus/şube sayısı	2.279	10.060
Nüfus/ banka sayısı	53.241	1.459.000

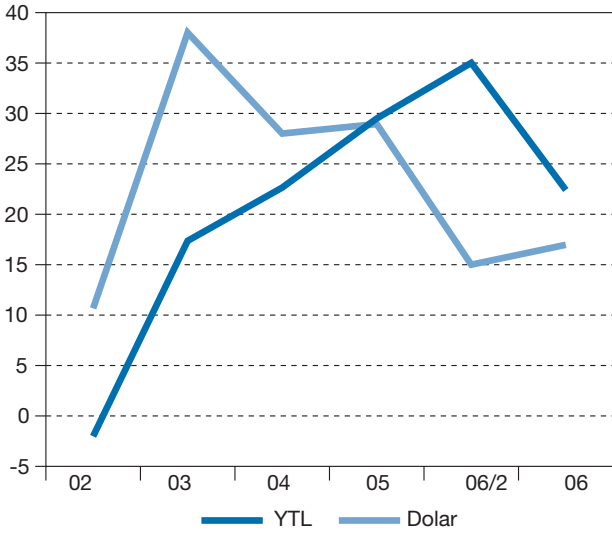
* Mevduat, kalkınma ve yatırım bankaları ile katılım bankalarını içermektedir.

Mayıs-Haziran 2006 döneminde piyasalarda yaşanan dalgalanmalar bankacılık sektöründe büyüme performansının yavaşlamasına neden olmuştur. Nitekim, ilk yarı sonunda yüzde 35 olan yıllık büyüme hızı yıl sonunda yüzde 22'ye yavaşlamıştır.

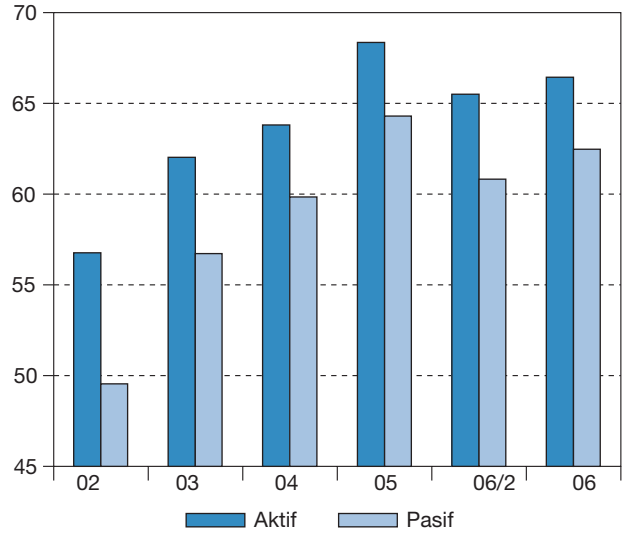
Yılın ikinci yarısında YP mevduat artışı hızlanmıştır. Bununla beraber, YTL'nin değer kazanmasıyla, YP mevduatın YTL karşılığındaki artış sınırlı kalmıştır. Bankalar, dış kaynak kullanımını azaltmıştır. Döviz mevduatı talebindeki artışın da etkisiyle, bankalar yurt dışı bankalarda tuttıkları likit aktiflerini artırmışlardır.

2006 Yılında Türkiye Ekonomisi ve Türk Bankacılık Sistemi

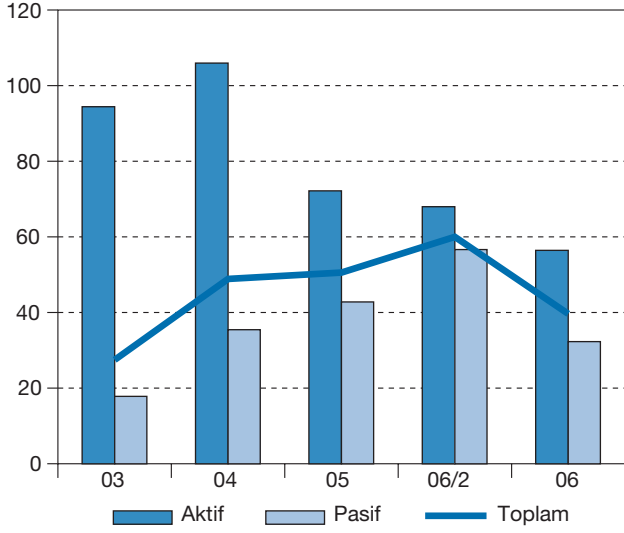
Toplam aktiflerin büyüme hızı 2006 yılında yavaşladı.*

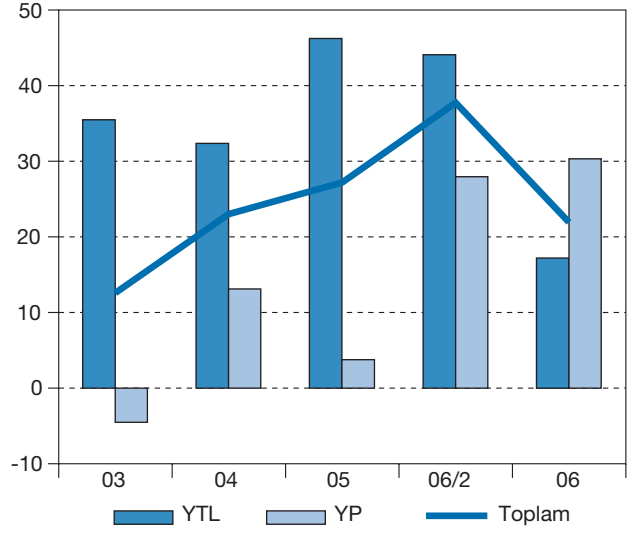
Bilançoda YTL kalemlerin payındaki artış yavaşladı.*

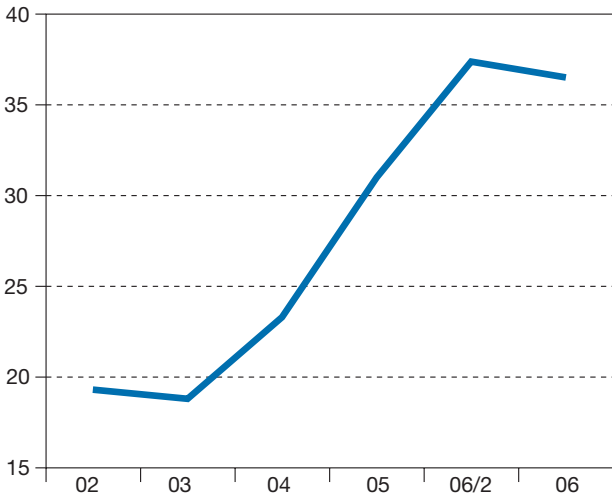
Kredi büyümesi 2006 yılında yavaşladı.*

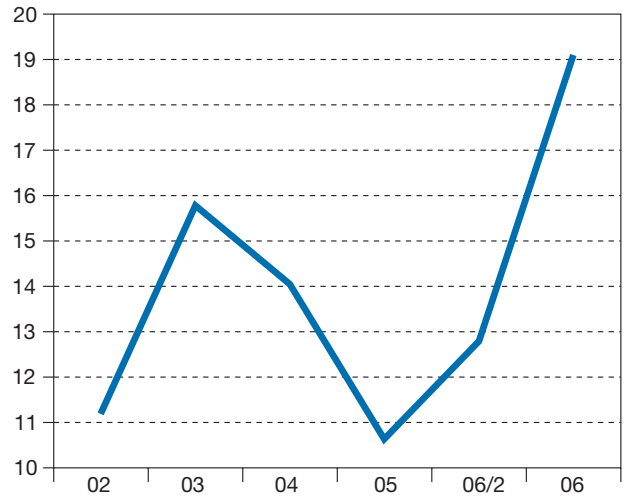
YP mevduat artışı 2006 yılında hızlandı.*

Kredilerin gsmh'ye oranı son beş yılda iki katına çıktı. (%)

Özkaynak karlılığı 2006 yılında hızla arttı. (Yıllık, %)

* Yıllık yüzde değişme

Toplam aktiflere göre en büyük ilk beş bankanın sektör aktif payı yüzde 63, en büyük ilk on bankanın payı ise yüzde 86 olmuştur. Aktif büyüklüğü itibariyle en büyük üç bankanın toplam aktifleri 54, 51 ve 41 milyar dolar ile toplam 146 milyar dolar düzeyindedir.

Bilanço içinde YTL aktiflerin payı yüzde 68'den yüzde 66'ya, YTL pasiflerin payı ise yüzde 64'den yüzde 62'ye gerilemiştir. Kamu sermayeli bankaların bilançosu YTL ağırlıklı bir yapıya sahiptir. YTL aktiflerin toplam aktifler içindeki payı kamu sermayeli bankalarda yüzde 78, özel sermayeli bankalarda ise yüzde 60 düzeyindedir. Benzer farklılıklar kaynaklar tarafında da vardır. Nitekim kamu sermayeli bankalarda, YTL kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı yüzde 76 iken, bu oran özel sermayeli bankalarda yüzde 57'dir.

Bankacılık sektöründe bilanço içi döviz pozisyonunu gösteren döviz aktifleri ile döviz pasifleri arasındaki fark 2006 yılında 13,7 milyar dolar olmuştur. Öte yandan yabancı para net genel pozisyonu ise 184 milyon dolar fazla vermiştir.

İç talepteki canlılığa bağlı olarak 2006 yılının ilk yarısında kurumsal ve bireysel kredi talebindeki artışa bağlı olarak, toplam krediler hızla büyümüştür. Menkul kıymetler ve likit aktiflerdeki artış sınırlı kalmıştır. Yılın ikinci yarısında ise kredi stokundaki artış hızı yavaşlamış, likit aktifler ise daha hızlı artmıştır.

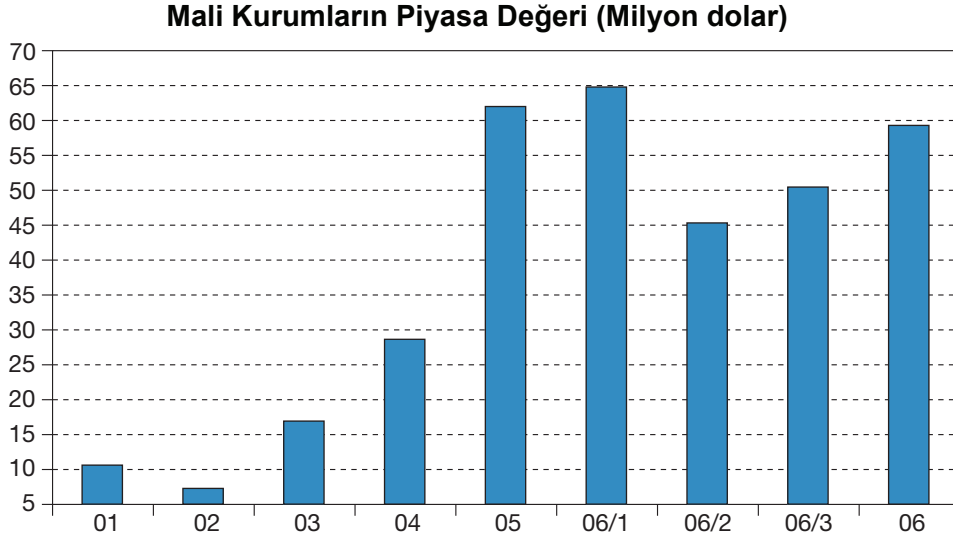
Toplam kredilerin yüzde 74'ü YTL, yüzde 26'sı ise yabancı para kredilerden oluşmuştur. Kurumsal kredilerin toplam içindeki payı yüzde 69, bireysel kredilerin payı ise yüzde 31 olmuştur. Kurumsal krediler içinde önemli paya sahip sektörler ticaret, tekstil ve inşaat sektörüdür. Bireysel krediler içinde kredi kartlarının payı yüzde 33, konut kredilerinin payı yüzde 33 ve taşıt kredilerinin payı yüzde 10 olmuştur. Bireysel kredilerde en hızlı büyüyen kalem konut kredileri olmuştur. Kredilerin mevduata oranı 2005 yılına göre 9 puan, son beş yılda ise 33 puan artarak yüzde 70'e yükselmiştir.

Sorunlu kredilerde artış sınırlı kalmıştır. Bu gelişmede, yavaşlamakla birlikte ekonomik faaliyetin ve kredilerin büyümeye devam etmesi yanında bankaların ihtiyatlı yaklaşımı da önemli rol oynamıştır. Sorunlu kredilerin yüzde 90'ı için özel karşılık ayrılmıştır.

Toplam mevduat pasiflerin yüzde 61'ini oluşturmuştur. Toplam mevduatın yüzde 61'ini oluşturan YTL mevduatın payı önceki yıla göre 2 puan düşmüştür. Toplam mevduatın ortalama vadesi 2,4 ay düzeyinde yaklaşık olarak aynı kalmıştır. YTL mevduatın toplam mevduat içindeki oranı kamu bankalarında yüzde 75, özel bankalarda yüzde 54 ve yabancı bankalarda yüzde 44 düzeyindedir.

Özkaynaklar, 2006 yılında oldukça yavaş artmıştır. Özkaynaklar, YTL bazında yüzde 8 oranında artarak 58 milyar YTL, dolar bazında ise yüzde 3 oranında artarak 41,3 milyar dolar olmuştur. Yılın ilk yarısında yaşanan dalgalanmalar nedeniyle faiz oranlarındaki yükselişin neden olduğu menkul kıymet yeniden değerlemesinden doğan zararlar ve kar dağıtımı özkaynaklardaki büyümeyi sınırlandırmıştır. Buna rağmen, duran aktiflerdeki gerileme nedeniyle serbest özkaynaklar büyümeye devam etmiştir. Serbest özkaynaklar (özkaynaklar-duran varlıklar-karşılık sonrası tahsili gecikmiş alacaklar) 34 milyar YTL'den (25,7 milyar dolar) 41 milyar YTL'ye (29,2 milyar dolar) yükselmiştir. Özkaynakların toplam aktiflere oranı 2005 sonunda yüzde 13,5 düzeyinde iken, Haziran 2006 itibariyle yüzde 11,2'ye gerilemiş ve 2006 sonunda tekrar artarak yüzde 11,9 olmuştur. Yılın ikinci çeyreğinde yaşanan dalgalanma, özkaynakları azaltmakla beraber, bankacılık sisteminin mali bünyesinin dalgalanmalara dayanıklılığı açısından bir test olmuş ve özellikle kur riskinin yarattığı zararın dengeleme (hedge) işlemleriyle büyük ölçüde azaltıldığı görülmüştür.

Sektörün net karı yüzde 94 oranında artarak 11.090 milyon YTL olmuştur. Kar hacminin artışını etkileyen başlıca nedenler, ayrılan özel karşılıkların azalması, ücret ve komisyon gelirlerindeki büyüme, faiz dışı diğer gelirlerdeki artış ile faiz dışı diğer giderlerdeki düşüş olmuştur. Net dönem karındaki hızlı artış karlılık rasyolarını olumlu etkilemiştir. Sektörün net aktif karlılığı yüzde 1,4'den yüzde 2,3'e, özkaynak karlılığı ise yüzde 10,6'dan yüzde 19,1'e yükselmiştir. Gayri nakdi krediler 2006 yılında yüzde 33 oranında büyümüştür. En hızlı artış gösteren kalem olan türev finansal araçlarla gerçekleştirilen dengeleme (hedge) işlemleri, yılın ilk yarısında yaşanan dalgalanmanın neden olduğu kambiyo zararlarını önemli ölçüde sınırlandırmıştır.

Mali kurumlar piyasa değeri 2002 yılından 2006 yılının ilk çeyreğine kadar artmıştır. Yılın ikinci çeyreğinde yaşanan dalgalanma ile yüzde 30 oranında azalarak 45 milyar dolara gerileyen mali kurumlar piyasa değeri, yılın geri kalanında yükselmiş; fakat 2006 sonunda, 2005 sonu değerinin altında ve 59,3 milyar dolar düzeyinde oluşmuştur.

2. 2006 Yılında Türkiye Ekonomisindeki Gelişmeler

2.1. Büyüme

Türkiye ekonomisinde 2002 yılı ilk çeyreğinde başlayan büyüme trendi kesintisiz olarak 20 çeyrekte devam etmektedir. Bu dönemde ortalama büyüme hızı yüzde 7,2 ile 1990'lı yıllarda yüzde 3,5 olan ortalama büyüme hızının üzerinde gerçekleşmiştir. Bu arada, geçen yılın Mayıs-Haziran döneminde, finansal piyasalarda yaşanan dalgalanmalardan sonra büyüme hızı yavaşlamıştır. İç talep, özel tüketim ve kamu yatırımlarında yaşanan ani duraklama ikinci yarıdaki yavaşlamada önemli rol oynamıştır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre, sabit fiyatlarla, gayri safi milli hasıla yüzde 6, gayri safi yurtiçi hasıla ise yüzde 6,1 oranında artmıştır. Cari fiyatlarla yüzde 18,4 oranında büyüyen gsmh 575,8 milyar YTL'ye ulaşmıştır. Gsmh deflatörü yüzde 5,4'ten yüzde 11,7'ye yükselmiştir.

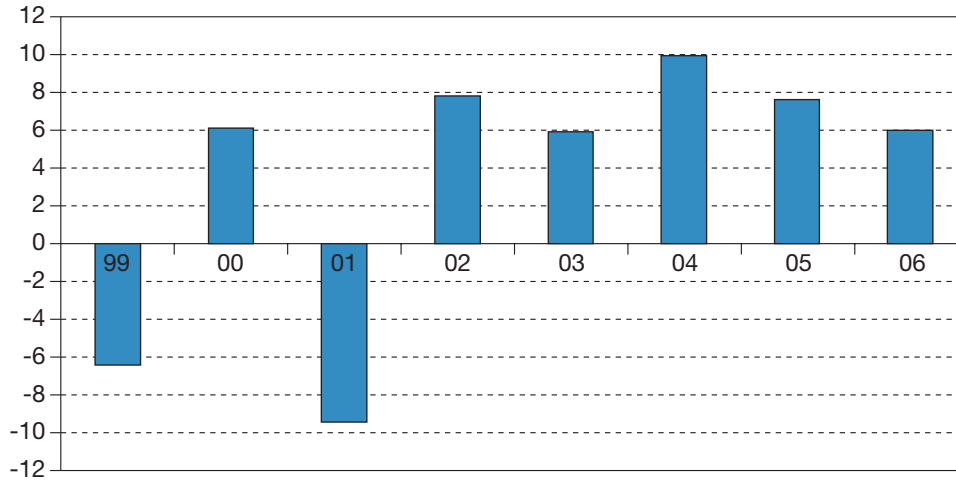
Gayri Safi Milli Hasıla

	2002	2003	2004	2005	2006
Büyüme (yüzde)					
Cari fiyatlarla	55,8	29,7	20,3	13,4	18,4
Sabit fiyatlarla	7,9	5,9	9,9	7,6	6,0
Deflatör	44,4	22,5	9,4	5,4	11,7
Gsmh					
(1987 fiyatlarıyla, milyon YTL)	116	123	135	146	154
Milyar YTL	275	357	429	487	576
Milyar dolar	180	239	300	361	400
Kişi başına gelir (dolar)	2.598	3.383	4.172	5.008	5.482

Kaynak: TÜİK

Gsmh dolar bazında yüzde 10,8 oranında artarak 400 milyar dolara ulaşmıştır. Kişi başına gelir, cari fiyatlarla yüzde 17, dolar bazında yüzde 9 büyüyerek 5.482 dolara yükselmiştir. Gsyih'nin sabit fiyatlarla yıllık büyüme hızı 2006 yılı ilk yarı sonunda yüzde 8 iken, yıl sonunda yüzde 6,1'e yavaşlamıştır.

Gayri Safi Milli Hasıla (Sabit fiyatlarla yüzde değişim)

İktisadi faaliyet kolları itibariyle tüm ana sektörlerde büyüme yaşanmıştır. Sabit fiyatlarla tarım sektörü yüzde 2,9 büyürken; sanayi sektörü yüzde 7,4, hizmetler sektörü ise yüzde 6,1 oranında büyümüştür. Büyüme, hizmetler sektöründe, özellikle inşaat

ve ticaret alt sektörlerinde ortalama yüzde 19,4 ve yüzde 5,9 olarak gerçekleşmiştir. Cari fiyatlarla tarım sektörünün gsmh içindeki payı 1 puan azalışla yüzde 9'a gerilerken, sanayi sektörünün payı 1 puan artarak yüzde 26'ya yükselmiştir. Hizmetler sektörünün yüzde 65 olan payı değişmemiştir.

Sektörel Büyüme

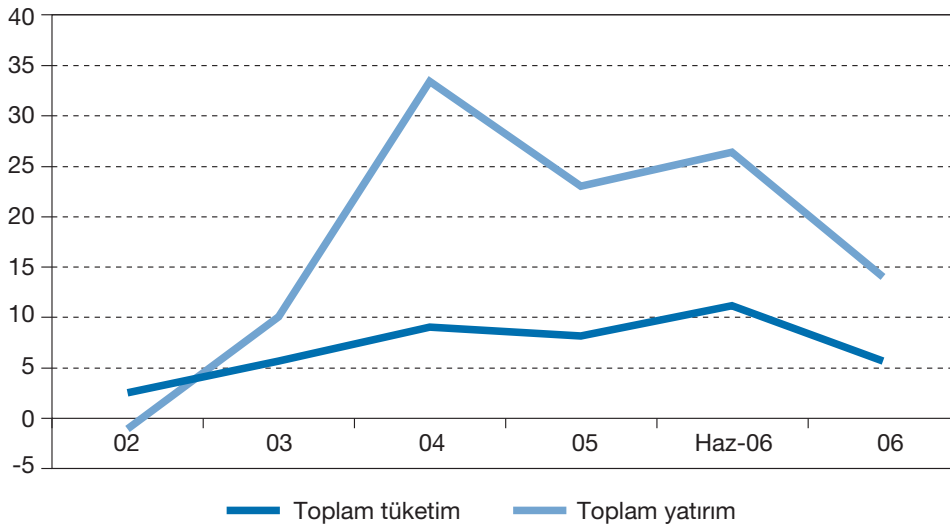
	Yüzde değişme (Sabit fiyatlarla)				Gsmh'ye oranı (Cari fiyatlarla, yüzde)			
	2003	2004	2005	2006	2003	2004	2005	2006
Tarım	-2,5	2,0	5,6	2,9	13	12	10	9
Sanayi	7,8	9,4	6,5	7,4	30	30	25	26
Hizmetler	6,7	11,7	8,6	6,1	57	58	65	65

Kaynak: TÜİK

Sanayi sektörü ile hizmetler sektörü büyümenin itici gücü olmaya devam etmiştir. Sanayi sektörünün en önemli alt sektörü olan imalat sanayiinde büyüme hızı yüzde 5,8 olmuştur. Alt sektörler itibariyle; gıda, tütün, işlenmiş deri ürünleri, iletişim ve büro işlerinde kullanılan makine ve teçhizatlar, ana metal sanayii başta olmak üzere, ağaç, kimyasal maddeler, metal eşya ve ulaşım araçları, elektrikli cihazlar ile mobilya alt sektörlerinde büyüme, imalat sanayii büyüme hızından daha yüksek olmuştur. Enerji sektöründe üretim yüzde 8,8 oranında artmıştır. İmalat sanayiinde yıllık ortalama kapasite kullanım oranı 1,1 puan artarak yüzde 81,8'e yükselmiştir. Bu oran kamuda yüzde 91,0, özel sektörde ise yüzde 80,2 olarak gerçekleşmiştir.

Harcamalar yöntemiyle, tüketim talebi yüzde 5,6 oranında, yatırım talebi ise yüzde 14 oranında büyümüştür. Toplam talepteki artışta, kamu kesimi tüketimi ve özel kesim yatırımlarındaki artış önemli rol oynamıştır. Nitekim, sabit fiyatlarla tüketim harcamaları özel sektörde yüzde 5,2, kamuda ise yüzde 9,6 oranında büyümüştür. Sabit fiyatlarla yatırım harcamaları ise özel sektörde yüzde 17 artarken, kamuda değişmemiştir. Özel sektör sabit sermaye yatırımlarının alt kalemlerine bakıldığında, makine teçhizat yatırımları yüzde 14 oranında ve bina inşaatı yüzde 26 oranında artmıştır.

Tüketim ve Yatırım Talebi (Sabit fiyatlarla, yıllık yüzde değişme)

Gsyih içinde özel sektör tüketim harcamaları yüzde 69,4, yatırım harcamaları ise yüzde 16,7 oranında paya sahiptir. Kamunun tüketim harcamalarının payı yüzde 13,7, yatırım harcamalarının payı ise yüzde 4,3 olmuştur. Sabit fiyatlarla özel sektör tüketim harcamaları yıllık büyüme hızı 2005 sonunda yüzde 8,8 düzeyinde gerçekleşmiş ve Haziran 2006 itibarıyla yüzde 11,5'e yükselmiştir. Yılın ikinci yarısında düşmeye başlayan özel tüketim büyüme hızı 2006 sonunda ise yüzde 5,2 olmuştur.

İthalatın ihracata göre daha hızlı artmasına bağlı olarak, 2006 yılında dış ticaretin büyümeye yaptığı net katkı eksi olmuştur. Önceki yıllarda büyümeye önemli katkı yapan stok değişmelerinin bu katkısı, 2006 yılında azalarak devam etmiştir. Sabit fiyatlarla, mali kuruluşların katma değeri yüzde 2,2 artmıştır. Mali kuruluşların gsyih içindeki payı yüzde 1,5 olmuştur.

DPT tahminlerine göre, yurtiçi tasarruf oranının gsmh'ye oranı 1,6 puan azalarak yüzde 16,6'ya gerilemiştir. Tasarruf oranı, özel sektörde düşerken, kamu kesiminde artmıştır. Sabit sermaye yatırımlarındaki hızlı artış, buna karşılık özel kesim tasarruflarındaki gerilemeye bağlı olarak tasarruf-yatırım açığı büyümeye devam etmiştir. 2005 yılında gsmh'nin yüzde 6,7'si düzeyinde olan toplam tasarruf-yatırım açığı, 2006 yılında yüzde 8,2 oranına ulaşmıştır. Kamu kesiminde yüzde 1,2 olan tasarruf açığının gsmh'ye oranı, yüzde 0,4 oranında fazlaya dönüşmüştür; özel kesimde ise yüzde 5,5 olan tasarruf açığının gsmh'ye oranı yüzde 8,6'ya yükselmiştir.

Yurtiçi Tasarruflar ve Tasarruf Dengesi (Gsmh'ye oranı, yüzde)

	2002	2003	2004	2005	2006
Yurtiçi tasarruflar	19,0	19,3	20,3	18,2	16,6
Kamu	-6,2	-5,3	-1,3	4,0	5,3
Özel	25,3	24,6	21,6	14,2	11,3
Tasarruf dengesi	-2,6	-4,2	-5,4	-6,7	-8,2
Kamu	-12,5	-10,1	-6,7	-1,2	0,4
Özel	9,9	5,9	1,3	-5,5	-8,6
Dış kaynak	2,6	4,2	5,4	6,7	8,2

Kaynak: DPT

2.2. İstihdam, Verimlilik ve Ücretler

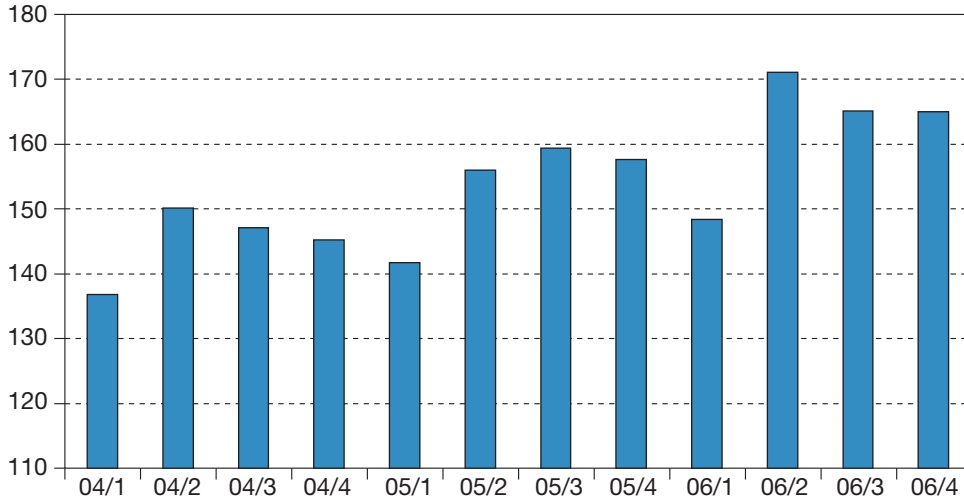
Reel ücretler 2006 yılı içinde çalışan başına kısmi verimlilikten daha az artış gösterirken, ekonomideki hızlı büyüme paralelinde istihdam artmıştır.

Reel İşgücü Maliyeti Endeksi (94=100)

	2003	2004	2005	2006
Toplam				
Kamu	102	105	112	108
Özel	106	111	115	119
Memur	123	128	135	139
Asgari ücret	154	171	182	180

Kaynak: DPT

DPT'nin tahminlerine göre, 2006 yılında kamu işçileri reel işgücü maliyeti ve asgari ücret gerilerken, özel kesim işçilerinin ve memurların reel maaş işgücü maliyeti artmıştır.

İmalat Sanayii Çalışan Başına Kısmi Verimlilik Endeksi (1997=100)

Çalışan başına kısmi verimlilik 2006 yılında yüzde 6,2 oranında artmıştır. Aynı dönem itibariyle saat başına kısmi verimlilik artışı ise, ek istihdam yaratılması nedeniyle, genelde çalışan başına kısmi verimlilik artışının üzerinde seyretmiş ve yıl bazında yüzde 6,7 olmuştur.

Kısmi Verimlilik Endeksi (Yıllık yüzde değişim)

	2005/IV	2006/I	2006/II	2006/III	2006/IV
Çalışan başına	8,5	4,7	9,7	5,8	4,7
Saat başına	8,4	5,0	9,9	6,5	5,3

Kaynak: TÜİK

İşgücüne katılma oranının gerilemesinin de katkısıyla, işsizlik oranı gerilemiştir. TÜİK verilerine göre toplam işgücü arzı 24,8 milyon kişi, toplam istihdam ise 22,3 milyon kişi olmuştur. İşsiz sayısı önceki yıla göre yaklaşık 74 bin kişi azalarak 2,4 milyon kişiye gerilemiştir.

İşsizlik (Yüzde)

	2002	2003	2004	2005	2006
İşsizlik oranı					
Genel	10,3	10,5	10,3	10,3	9,9
Kent	14,2	13,8	13,6	12,7	12,1
Genç nüfus	...	...	19,7	19,3	18,7
Eksik istihdam					
Genel	5,4	4,8	4,1	3,3	3,6
Kent	3,4	5,2	3,8	2,9	3,2
Genç nüfus	...	...	5,1	4,3	4,0

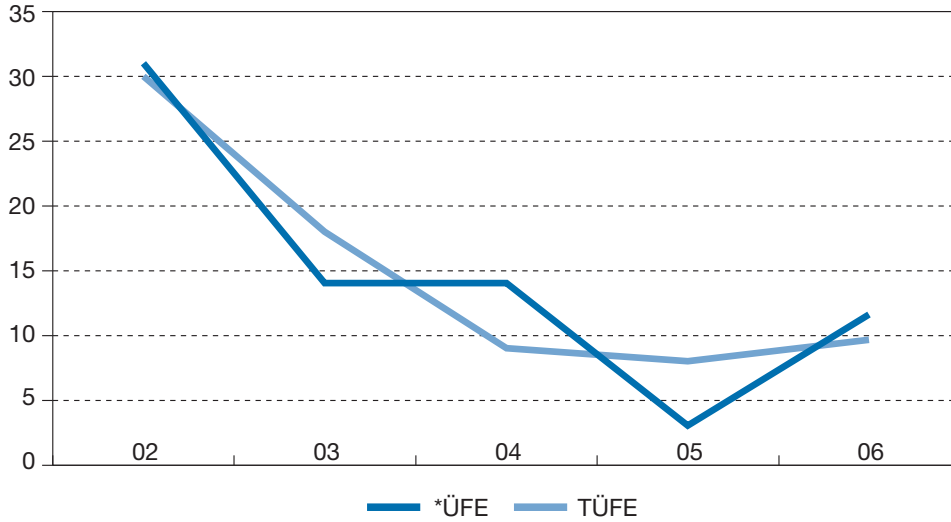
Kaynak: TÜİK

Türkiye’de, 2006 yılında çalışabilir nüfus 842 bin kişi artmıştır. İşgücüne katılma oranının gerilemesi sonucu, işgücüne sadece 211 bin kişi katılmıştır. Aynı dönemde toplam 284.000 kişilik istihdam yaratılmıştır. Buna göre, işsizlik oranı 2006 yılında yüzde 9,9 olmuştur. Bu oran kentlerde 0,6 puan azalarak 12,1’e gerilemiştir. Eksik istihdam da dahil edildiğinde, işsizlik oranı yüzde 13,5 olmuştur. İstihdamın yaklaşık olarak yüzde 48’i hizmetler, yüzde 27’si tarım, yüzde 25’i de sanayi sektörleri tarafından yapılmaktadır.

2.3. Enflasyon

Enflasyonda 2002 yılından itibaren gerçekleşen düşüş eğilimi 2006 yılında durmuş ve Temmuz 2006'dan itibaren enflasyon yeniden yükselmiştir. İlk kez açık enflasyon hedeflemesinin uygulandığı 2006 yılında enflasyon, yüzde 5 olarak belirlenen yıl sonu hedefinin oldukça üzerine çıkmıştır. Oniki aylık fiyat artışı, üretici fiyatları endeksinde (ÜFE) yüzde 11,6, tüketici fiyatları endeksinde (TÜFE) ise yüzde 9,7 olmuştur. Yıllık ortalama fiyat artışı ise, ÜFE ve TÜFE için sırasıyla yüzde 9,3 ve yüzde 9,6 olarak gerçekleşmiştir.

Enflasyon (12 aylık, yüzde değişme)

* 2004 yılına kadar olan değerler TEFE endeksine aittir.

Enflasyonun yükselmesinin başlıca nedenleri, 2005 yılının ikinci yarısından itibaren Merkez Bankası'nın net dış varlıklarındaki artışa bağlı olarak hızlanan parasal genişleme, 2006 yılının ilk çeyreğine kadar olan dönemde kısa vadeli faiz oranlarındaki düşüşün iç talep üzerindeki genişletici etkisi, Mayıs-Haziran 2006 döneminde finansal piyasalarda yaşanan dalgalanmaların beklentileri bozması, döviz kurlarındaki artışın fiyatlara kısa sürede yansımaları ve bazı alt sektörlerde enflasyon düşüşüne karşı katılımlar olmuştur. Özellikle enerji ve işlenmemiş gıda sektörlerindeki fiyat artışları enflasyonu olumsuz etkilemiştir.

Enflasyon (Yüzde)

	2002	2003	2004	2005	2006
Yıllık ortalama					
Üretici*	50	26	11	6	9
Tüketici	45	25	11	8	10
12 aylık					
Üretici*	31	14	14	3	12
Tüketici	30	18	9	8	10

Kaynak: TÜİK

* 2004 yılına kadar olan değerler TEFE endeksine aittir.

2.4. Kamu Dengesi

DPT'nin tahminlerine göre 2006 yılında toplam kamu gelirlerindeki artış yüzde 22 ile gsmh deflatörünün üzerinde gerçekleşmiştir. Toplam kamu harcamaları ise yüzde 16 oranında artmıştır. Bu gelişmeye bağlı olarak, 2005 yılında yüzde 0,4 olan kamu ke-

simi fazlasının gsmh'ye oranı yüzde 3,1'e yükselmiştir. Toplam kamu gelirlerinin gsmh'ye oranı yaklaşık olarak 2,4 puan artışla yüzde 46,3'e yükselirken, harcamaların oranı ise yüzde 43,6 ile değişmemiştir.

Mali disiplinin sağlanması ve iç borç dinamiklerinin olumlu yönde sürdürülmesi açısından en önemli gösterge olarak izlenen faiz dışı denge öngörüler doğrultusunda gerçekleşmiştir. 2005 yılında yüzde 10,1 olan faiz dışı fazlanın gsmh'ye oranının 2006 yılında yüzde 11,6 olduğu tahmin edilmiştir. Öte yandan, Hazine Müsteşarlığı (HM) verilerine göre, Uluslararası Para Fonu ile yapılan anlaşmada yer alan tanıma göre konsolide bütçe faiz dışı fazlasının gsmh'ye oranı yüzde 6,4 düzeyinde ve program hedefi düzeyinde gerçekleşmiştir.

Kamu Kesimi Dengesinin Gsmh'ye Oranı (Yüzde)

	2003	2004	2005*	2006**
Merkezi yönetim bütçesi açığı	11,2	7,0	1,7	0,5
KİT açığı***	-0,7	-0,6	-0,2	-0,4
Mahalli idareler açığı	0,4	0,0	0,0	0,0
Fonlar açığı	-0,2	-0,5	-0,6	-1,8
Diğer kesimler açığı	-1,4	-1,4	-1,4	-1,4
Kamu kesimi açığı	9,3	4,7	-0,4	-3,1
Kamu kesimi açığı (faiz dışı)	-7,7	-8,8	-10,1	-11,6

Kaynak: DPT

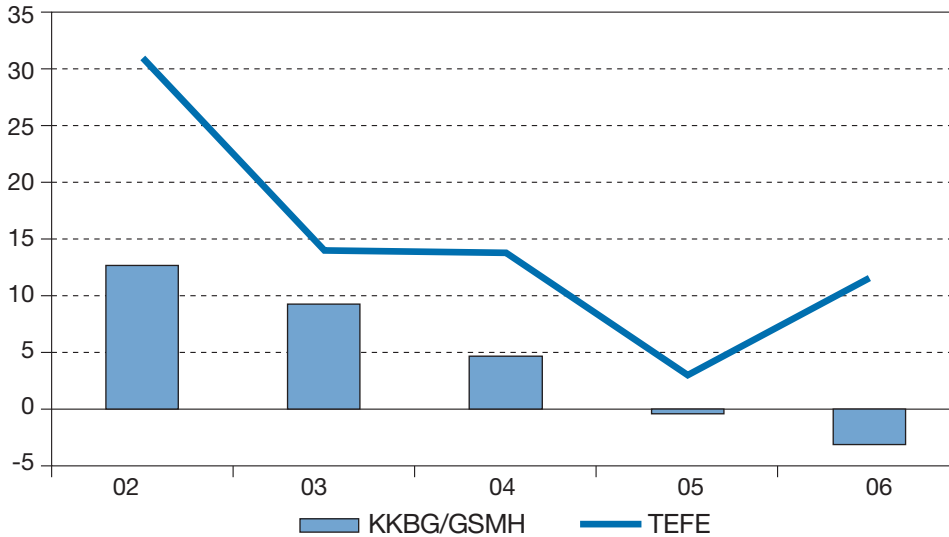
* Geçici

** Gerçekleşme tahmini

*** Kamu bankaları hariç

Kamu gelirleri içinde vergi gelirlerinin payı yüzde 54 düzeyinde gerçekleşmiştir. Vergi gelirlerinin yüzde 69'u dolaylı vergilerden oluşmuştur. Harcamaların yüzde 19'u faiz harcamalarından meydana gelmiştir. Faiz harcamalarının toplam harcamalar içindeki payı 2004 yılına göre 13 puan düşmüştür.

Kamu Kesimi Borçlanma Gereği/ Gsmh ve Enflasyon (Yüzde)

Kamu kesimi dengesini 2006 yılında olumlu yönde etkileyen başlıca gelişmeler, ekonomik faaliyetteki büyümeye bağlı olarak vergi gelirlerindeki, özelleştirme gelirlerindeki artış, kamu borçlanmasında faizlerin ilk yarıda düşmeye devam etmesi, borçlanma vadesinin uzaması, TMSF'den Maliye Bakanlığı'na, TMSF'ye alınan bankaların vergi borçları karşılığında yapılan transferler, sosyal güvenlik kuruluşları prim affı

nedeniyle prim hasılatındaki artış, ithalattaki büyüme nedeniyle ithalattan alınan katma değer vergisi hasılatının artması olmuştur. Yıl ortasından itibaren faiz oranlarının artması ve cari harcamalarda artış eğilimi de kamu kesimi açığındaki iyileşmeyi yavaşlatmıştır.

Kamu kesimi gelirlerinin ve harcamalarının en önemli bölümünü oluşturan merkezi yönetim bütçesinde gerçekleşen performansa bağlı olarak, bütçe açığının gsmh'ye oranı yüzde 1'in altına düşmüştür.

Merkezi Yönetim Bütçesi (Milyon YTL)

	2005*	Yüzde pay	2006**	Yüzde pay	Yüzde değ.	Gsmh'ye oran 2006 (yüzde)
Bütçe gelirleri	146.710	100	171.309	100	17	30
Vergi gelirleri	119.621	82	137.474	80	15	24
Vergi dışı gelirler	27.089	18	33.835	20	25	6
Bütçe harcamaları	156.316	100	175.304	100	12	30
Faiz harcamaları	45.680	29	45.945	26	1	8
İç borçlar	39.456	25	39.145	22	-1	7
Dış borçlar	6.224	4	6.800	4	9	1
Faiz dışı	110.636	71	129.359	74	17	22
Personel	29.009	19	37.733	22	30	7
Cari	73.081	47	79.692	45	9	14
Yatırım	8.546	5	11.934	7	40	2
Bütçe dengesi	-9.606		-3.995		-58	-1
Faiz dışı denge	36.074		41.950		16	7

Kaynak: Maliye Bakanlığı

* Konsolide bütçe verisidir.

** Geçici

Maliye Bakanlığı'nın verilerine göre, bütçe gelirleri yüzde 17, harcamalar yüzde 12 oranında artmıştır. Faiz harcamaları yüzde 1 oranında artarken, faiz dışı giderler yüzde 17 oranında büyümüştür. Bütçe açığı cari fiyatlarla yüzde 58 daralırken, faiz dışı fazla yüzde 16 oranında büyümüştür. Bütçe gelirlerinin gsmh'ye oranı yüzde 30 düzeyinde aynı kalmış, buna karşın harcamaların oranı 2 puan azalarak yüzde 30'a gerilemiştir. Faiz giderlerinin gsmh'ye oranı yüzde 9,4'den yüzde 8'e gerilemiştir. Merkezi yönetim bütçesinde faiz dışı fazlanın gsmh'ye oranı ise yüzde 7,3 olmuştur. Uluslararası Para Fonu ile yapılan anlaşmada yer alan tanıma göre ise faiz dışı fazlanın gsmh'ye oranı yüzde 6,3 civarında gerçekleşmiştir.

Bütçe harcamaları içinde en yüksek pay yüzde 45 ile cari harcamalara aittir. İkinci sırada yüzde 26 ile faiz harcamaları gelmektedir. Personel harcamalarının payı yüzde 22 ve yatırımların payı ise yüzde 7 olmuştur. Özelleştirme gelirlerinin yüksek düzeyde gerçekleşmesi sonucu, bütçe açığının finansmanında borçlanma kalemlerine ağırlık verilmemiştir.

Bütçe Nakit Açığının Finansmanı

	Milyon YTL			Gsmh'nin yüzdesi		
	2004	2005	2006	2004	2005	2006
Finansman	29.791	13.225	7.685	7	2,7	1,3
Dış borçlanma (net)	2.200	-2.627	-3.622	1	-0,5	-0,6
İç borçlanma	28.535	21.403	3.788	7	4,4	0,7
Diğer	-944	-5.551	7.519	0	-1,1	1,3

Kaynak: HM

Bütçe finansman ihtiyacının büyük kısmı özelleştirme gelirlerinin çoğunluğunu oluşturduğu diğer kalemi ile karşılanmıştır. Net dış borçlanma ise 3,6 milyar YTL azalmıştır. 2006 yılında kasa/banka hesabında 3,7 milyar YTL artış gerçekleşmiştir.

2006 yılı içinde toplam 130,3 milyar YTL borç servisi yapılmış ve 5,5 milyar YTL merkezi yönetim nakit açığıyla beraber 135,8 milyar YTL finansman ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bunun, 16,8 milyar YTL'si dış borçlanma yoluyla, 116,2 milyar YTL'si ise iç borçlanma yoluyla finanse edilmiştir. Özelleştirme gelirleri ve TMSF'den aktarılan kaynakların ağırlıkla yer aldığı diğer gelirler 7,8 milyar YTL olmuştur. Hazine kasa/banka hesabı da 5 milyar YTL artış göstermiştir. Piyasadan yapılan YTL cinsi iç borçlanmanın, ortalama vadesi 690 günden 852 güne yükselmiştir. Öte yandan, YTL cinsi ortalama borçlanma yıllık bileşik faiz oranı yüzde 14,1'den ilk yarı sonunda yüzde 21,1'e, yıl sonunda ise yüzde 21,8'e yükselmiştir.

İç borç stoku yüzde 3 oranında artarak 251 milyar YTL'ye yükselmiştir. Nakit dışı iç borç stokunun toplam stok içindeki payı 4 puan azalarak yüzde 14 olmuştur. Nakit dışı iç borç stokunun en önemli bölümü TMSF'ye devredilen bankalara ve kamu bankalarına verilen iç borç senetlerinden oluşmuştur.

İç Borç Stokunun Yapısı (Yüzde pay)

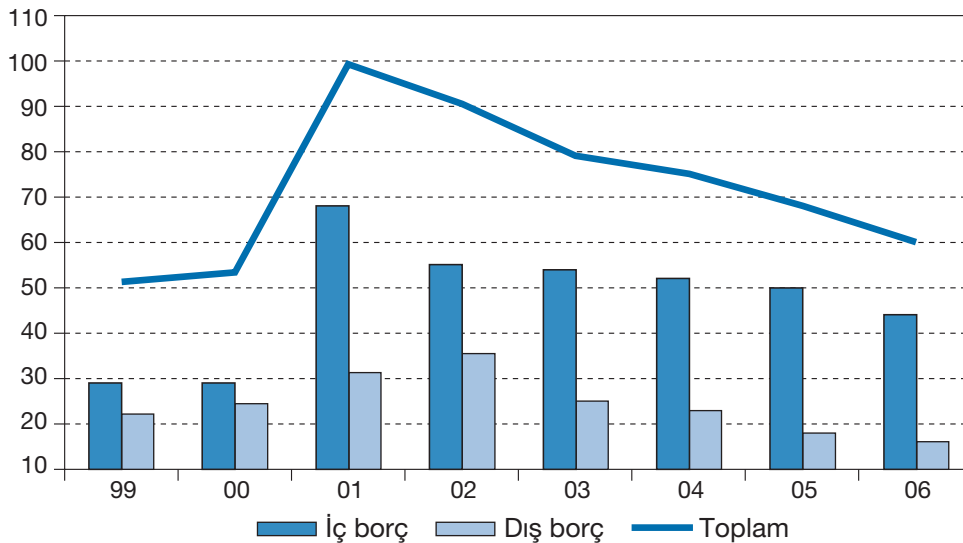
	2002	2003	2004	2005	2006
YTL	68	78	82	85	86
Sabit faizli	25	35	42	41	44
Değişken faizli	43	43	40	43	42
Döviz	32	22	18	15	14
Toplam	100	100	100	100	100

Kaynak: HM

Konsolide bütçe iç borç stokunun yüzde 28'i kamu kurumlarına, yüzde 72'si ise piyasaya olan borçtur. 2005 yılı sonunda bu oranlar sırasıyla yüzde 31 ve yüzde 69 olmuştur. Kamu kurumlarına olan nakit dışı iç borç stoku toplam 43.094 milyon YTL'dir. Bu miktarın 41.350 milyon YTL'si Türk parası, kalanı döviz cinsindedir.

İç borç stoku içinde sabit faizli kağıtların payı yüzde 41'den yüzde 44'e yükselmiştir. Faize duyarlı kağıtların payı yüzde 43'ten yüzde 42'ye, kura duyarlı kağıtların payı ise yüzde 15'ten yüzde 14'e gerilemiştir.

Kamu Borç Stoku (Gsmh'nin yüzdesi)

Bütçe finansmanı açısından net dış borç ödemesi sürmüştür. Bunun nedeni, artan özelleştirme gelirlerinin bütçe finansman ihtiyacından daha yüksek oranda gerçekleşmesi olmuştur. Diğer taraftan, kamu kesiminin finansal sistemde yaratılan kaynaklar üzerindeki baskısı yavaş da olsa azalmaya devam etmiştir. İç borç stokunun gsmh'ye oranı yüzde 50'den yüzde 44'e, YTL mevduat, yabancı para mevduat, repo ve yatırım fonlarından oluşan finansal aktiflere oranı ise yüzde 97'den yüzde 84'e gerilemiştir.

Diğer taraftan, merkezi yönetimin borç stoku Aralık 2006 itibariyle yüzde 2 artışla 345,1 milyar YTL'ye (245,7 milyar dolar) yükselmiştir. Böylece, toplam borç stokunun gsmh'ye oranı yüzde 68'den yüzde 60'a gerilemiştir.

Merkezi Yönetim Bütçesi Borç Stoku

	Milyon YTL		Gsmh'ye oranı (yüzde)		
	2006	2003	2004	2005	2006
Kamu kağıtları	251.471	54	52	50	44
Nakit	208.377	37	39	40	36
Nakit dışı	43.094	18	14	10	7
Tahvil	241.877	48	45	47	42
Nakit	198.783	30	32	37	35
Nakit dışı	43.094	18	14	10	7
Bono	9.594	7	7	4	2
Nakit	9.594	7	7	4	2
Nakit dışı	0	-	0	0	0
MB avansı	0	-	0	0	0
İç borç stoku	251.471	54	52	50	44
Dış borç stoku*	93.579	25	23	18	16
Toplam	345.050	79	75	68	60

* Merkezi yönetim bütçesine ait olan kısımdır.

Aralık 2006 itibariyle, devlet iç borçlanma senetlerinin yüzde 54'ü bankalar tarafından tutulmuştur. Banka dışı kesimlerin elinde bulunan devlet iç borçlanma senetlerinin toplamı yüzde 2 oranında gerileyerek 112.421 milyon YTL olmuştur. Bu miktarın yüzde 21'i (24 milyar YTL) gerçek kişiler tarafından talep edilmiştir. Banka dışı kesimlerin sahip olduğu devlet iç borçlanma senetleri, iç borç stokunun yüzde 45'ini oluşturmaktadır. 2006 yılında, gerçek kişilerin devlet iç borçlanma senetlerine olan talebi gerilemiş, yurtdışı yerleşiklerin talebi ise özellikle yılın ikinci yarısında hızla büyüyerek, yüzde 66 oranında artmıştır. Yurtdışı yerleşiklerin talebinde yapılan vergi düzenlemeleri etkili olmuştur. Gerçek kişilerin tasarruf aracı tercihlerinde YTL mevduatın, repo-nun ve yılın ikinci yarısında döviz tevdiat hesapları lehine bir değişme olmuştur.

Devlet İç Borçlanma Senetlerinin Alacaklılara Göre Dağılımı (Milyon YTL)

	2005	Haziran 2006	Aralık 2006
Banka dışı kesim	65.252	66.546	66.063
Gerçek kişi	28.274	27.132	24.091
Tüzel kişi	36.978	39.414	41.972
Menkul kıymet yatırım fonları	21.584	15.488	9.591
Yurtdışı yerleşikler	27.332	22.117	36.767
Banka dışı toplamı	114.168	104.151	112.421
Bankalar ve diğer	130.614	144.934	139.049
Toplam	244.782	249.085	251.470

Kaynak: Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu (BDDK), TCMB, HM

2.5. Parasal Büyüklükler

2.5.1. Para Politikası

Merkez Bankası 2006 yılında açık enflasyon hedeflemesine geçildiğini açıklamış ve enflasyon hedefini yüzde 5 olarak belirlemiştir. 2006 yılının ilk aylarında likiditenin hızla arttığı ve kısa vadeli faiz oranlarının düşmekte olduğu bir ortamda uluslararası para ve sermaye piyasalarında yaşanan dalgalanmaların Türkiye'de para piyasalarında neden olduğu ani ve şiddetli etki, beklentilerin bozulmasına ve enflasyon hedefinin aşılmasına neden olmuştur.

Yılın ilk çeyreğinde, kısa vadeli sermaye girişinin de etkisiyle likidite hızla artmıştır. YTL talebi çok kısa vadeli YTL araçlarına yönelmiş, Merkez Bankası açık piyasa işlemleri yoluyla likiditeyi kontrol etmeye çalışmıştır. Yurtdışındaki yatırımcıların tercihlerinde meydana gelen değişimle beraber, ikinci çeyrekte döviz talebi artmaya başlamıştır. Döviz kurlarının yükselmeye başlaması ile birlikte bankalar ve gerçek kişiler döviz arzını artırmıştır. Ancak Mayıs ve Haziran aylarında yaşanan hızlı sermaye çıkışı nedeniyle piyasa dengesi kurulamamıştır.

Merkez Bankası Bilançosu (Milyon YTL)

	2002	2003	2004	2005	2006
Net dış varlıklar	12.871	17.262	23.048	49.480	67.136
Net iç varlıklar	23.523	23.585	21.071	17.732	12.888
Para tabanı	10.662	15.010	20.328	32.696	41.398
APİ	8.452	8.260	3.622	4.983	-1.098
Merkez bankası parası	19.866	24.134	24.743	38.548	41.916
Döviz mevduatı	5.996	6.517	6.099	13.874	18.691
YTL yükümlülükler	25.962	30.651	30.842	52.422	60.606
Bankaların döviz mevduatı	10.432	10.196	13.276	14.790	19.418
Toplam iç yükümlülükler	36.394	40.847	44.118	67.212	80.024

Kaynak: TCMB

Bu dönemde, Merkez Bankası piyasalarda istikrar sağlamaya yönelik bir dizi önlem almıştır. Bu önlemler, genelde, enflasyon bekleyişlerini düzeltmek amacıyla güçlü bir parasal sıkılaştırmanın sağlanmasını amaçlamıştır. Merkez Bankası kısa vadeli borçlanma faizlerini yüzde 13,25'den (bileşik yüzde 14) yüzde 17,5'e (bileşik yüzde 19) yükseltmiş, YTL likiditesini sınırlandırmak için depo alım ihalelerini başlatmış, döviz alım ihalelerini durdurmuş, hatta aynı zamanda döviz satmıştır.

Bu sırada yapılan yasa değişikliğiyle, yurtdışında yerleşik yatırımcılar için kamu borçlanma kağıtları stopaj vergisinden muaf tutulurken, gerçek kişi yerleşikler için aynı vergi oranı yüzde 10'a düşürülmüştür.

YTL'nin, yabancı paralar karşısında Mayıs ve Haziran aylarında yüzde 20 düzeyinde değer yitirmesi, geçişkenliğin hala yüksek olmasına bağlı olarak, enflasyon beklentilerini önemli ölçüde etkilemiştir. Beklentiler bozulmuştur; beklenen enflasyon yükselmiştir. Merkez Bankası enflasyon hedefini değiştirmemiş, beklentilerin enflasyon hedefine yeniden yönlendirilmesi amacıyla kısa vadeli faiz oranlarını hızla yukarıya çekmiştir. Böylece, iç talep artışının ivmesinin düşürülmesi de amaçlanmıştır.

İlk yarıda olduğu gibi, ikinci yarıda da likiditeyi yaratan en önemli faktör yurtdışında yerleşiklerin YTL talebi olmuştur. Ancak, Merkez Bankası döviz alım ihaleleri ile yattığı döviz talebini geçen yıla göre sınırlı tutmuştur. Buna karşılık, yılın ikinci yarısı

sından itibaren yerleşiklerin döviz mevduat talebi, dolayısıyla bankaların rezerv talebi artmıştır. Buna rağmen dövizde arz fazlası devam etmiştir.

Faiz Oranları (bileşik, dönem sonu), Kurlar ve Enflasyon (12 aylık, yüzde)

	2005		2006		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Faiz oranı (yıllık, bileşik)*					
O/n	14,7	14,5	18,8	19,1	19,1
Kamu kağıtları	14,1	14,1	21,1	21,8	21,8
Kurlar					
YTL/(dolar)	0,4	-0,3	17,7	11,5	4,8
YTL/euro	-12,9	-6,8	24,0	17,4	16,6
Enflasyon (TÜFE)	7,7	8,2	10,1	10,6	9,7

* Ortalama

Döviz arz fazlasına bağlı olarak, Merkez Bankası'nın, yıl genelinde doğrudan alım ve/veya ihaleler yoluyla yarattığı döviz talebi 2006 yılında net 6,3 milyar dolar olmuştur. Merkez Bankası 2002-2006 döneminde, toplam 44,4 milyar dolar düzeyinde döviz talebi yaratmıştır.

Merkez Bankası Bilançosu, Seçilmiş Kalemler (Milyon YTL)

	2005		2006		
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Net dış varlıklar	49.480	60.351	69.481	67.474	67.136
Net iç varlıklar	17.732	18.028	10.109	11.702	12.888
Para tabanı	32.696	32.705	36.780	34.962	41.398
APİ	4.983	14.549	5.066	3.683	-1.098
Merkez bankası parası	38.548	49.796	44.917	40.742	41.916
Döviz mevduatı	13.874	14.500	16.541	19.413	18.691
YTL yükümlülükler	52.422	64.296	61.458	60.155	60.606
Bankaların döviz mevduatı	14.790	14.083	18.133	19.022	19.418
Toplam iç yükümlülükler	67.212	78.379	79.590	79.176	80.024

Kaynak: TCMB

Döviz arzının büyümesinde, yurtdışı yerleşiklerin YTL taleplerinin artması, faiz oranlarının yükselmesi ve vergisel değişiklikler önemli rol oynamıştır. Yılın ikinci yarısında kısa vadeli faiz oranları 4,6 puan artarak yüzde 19,1'e ulaşmıştır. Enflasyonun yılın ikinci yarısından sonra hedefin üzerinde kalması, faiz oranlarının düşürülmesini engellemiştir. Devlet iç borçlanma senetlerinin borçlanma faizi Haziran sonunda, Mart ayına göre 7 puan artarak yüzde 21,1'e yükselmiştir. Beklentilerin görece olarak düzelmeye başlaması, para piyasalarında dalgalanmanın üretime dönük etkisinin sınırlı kaldığının anlaşılması ve sermaye girişinin devam etmesi sonucu faiz oranlarında yılın ikinci yarısında önemli bir değişim olmamıştır.

Başlıca yabancı paralar karşısında YTL'nin reel değeri, çapraz kur gelişmelerinden daha çok etkilenmiştir. 2006 sonunda, YTL, dolar karşısında yüzde 4,8, euro karşısında yüzde 16,6 oranında değer kaybetmiştir. Enflasyon dikkate alındığında, YTL, dolara karşı reel olarak değer kazanırken, euroya karşı reel olarak değer kaybetmiştir.

Merkez Bankası'nın bilanço büyüklüğü, yıllık bazda yüzde 23 oranında, enflasyonun üzerinde büyümüştür. Yıl sonu itibarıyla, bilançonun gsmh'ye oranı yüzde 20'den yüzde 18'e gerilemiştir. Net döviz alımının devam etmesine bağlı olarak, net dış varlıklar yüzde 36 oranında büyümüştür. Öte yandan, özellikle emisyonadaki artışa bağlı

olarak para tabanı yüzde 27 oranında artmıştır. Yılın ilk çeyreğinde hızla artarak 15 milyar YTL'ye yaklaşan açık piyasa işlemlerinden borçlar, yılın ikinci yarısında gerileyerek 2006 sonunda alacak bakiyesine dönmüştür.

Merkez Bankası döviz rezervleri 2006 yılında 10,3 milyar dolar artarak 60,8 milyar dolara ulaşmıştır. Bu artışın büyük kısmı döviz alım ihalelerinden kaynaklanmıştır. Net döviz pozisyonu ise 15,5 milyar dolardan 20,7 milyar dolara yükselmiştir. Böylece, son dört yılda Merkez Bankası net döviz pozisyonundaki iyileşme 31 milyar doların üzerinde olmuştur.

Merkez Bankası Döviz Rezervi ve Net Döviz Pozisyonu (Milyar dolar)

	2005	2006			
	Aralık	Mart	Haziran	Eylül	Aralık
Döviz rezervi	50,5	58,3	56,7	58,5	60,8
Net döviz pozisyonu	15,5	23,7	22,2	19,4	20,7

Kaynak: TCMB

Merkez Bankası tarafından zorunlu karşılıklara ödenen faiz oranları, faiz oranlarındaki artış paralelinde yükseltilmiştir. 2005 sonunda yüzde 10,25 olan baz faiz oranı 2006 sonunda yüzde 13,12'ye ulaşmıştır.

2.5.2. Para Talebi

Nakit, mevduat bankalarındaki para benzeri araçlar ile sermaye piyasası araçlarından oluşan finansal aktiflerin gsmh'ye oranı 2006 yılında 10 puan düşerek, yüzde 138'e gerilemiştir. YP talebinin YTL karşılığı artarken, YTL cinsinden finansal araçlara olan talebin gsmh'ye oranı gerilemiştir. 2006 sonu itibarıyla, para ve mevduat bankalarındaki para benzeri araçların gsmh'ye oranı yüzde 52, sermaye piyasası araçlarının oranı ise yüzde 84 olmuştur.

Kamunun dışlama etkisi nedeniyle özel sektöre ait tahvil ve bono ihracı çok düşüktür. Yatırım fonları, kamu borçlanma senetleri ve hisse senetleri piyasasında işlem gören şirketlerin piyasa değeri gerilemiştir. Borç stokunun azalması, döviz tevdiat hesaplarındaki artış ve yatırım fonlarına olan talebin azalması, finansal aktif büyüklüğü üzerinde etkili olmuştur.

Finansal Aktifler (Gsmh'ye oranı, yüzde)

	2002	2003	2004	2005	2006
Para ve para benzeri araçlar	50	44	44	48	52
Nakit	3	3	3	4	4
Mevduat	47	40	41	46	48
YTL	20	21	23	27	30
YP	26	19	18	16	18
Repo	1	1	0	0	0
Sermaye piyasası	76	82	86	100	84
Hisse senedi (piyasa değeri)	21	27	30	45	40
Bono ve tahvil	55	54	52	51	43
Kamu	54	54	52	51	43
Özel	0	0	0	0	0
Yatırım fonu	2	5	4	4	1
Toplam	127	126	130	148	136

Kaynak: TCMB, Sermaye Piyasası Kurumu (SPK)

YTL cinsinden para talebi 2006 yılında da enflasyonun üzerinde artmıştır. YTL mevduat, repo ve kısa vadeli yatırım fonlarından oluşan para talebi (M2RF) cari fiyatlarla yüzde 12, sabit fiyatlarla ise yüzde 2 oranında büyümüştür. Bu gelişmede yüzde 24 oranında büyüyen vadeli YTL mevduat önemli rol oynamıştır.

Parasal Büyüklükler (2006)

	Milyon YTL	Milyon dolar	Yüzde değişme	
			YTL	dolar
M2RF	196.936	140.108	12	7
Dolaşımdaki para	24.676	17.555	35	29
Vadesiz mevduat	22.814	16.231	-3	-7
Repo	2.202	1.567	48	41
Yatırım fonları	9.590	6.823	-56	-58
Vadeli mevduat	137.654	97.933	24	18
M2YRF	298.335	212.248	18	13
YP	101.399	72.139	33	27
M2YRFK*	309.169	219.955	18	13
Katılım bankaları	10.834	7.708	31	25

Kaynak: TCMB * Katılım bankaları mevduatı dahildir.

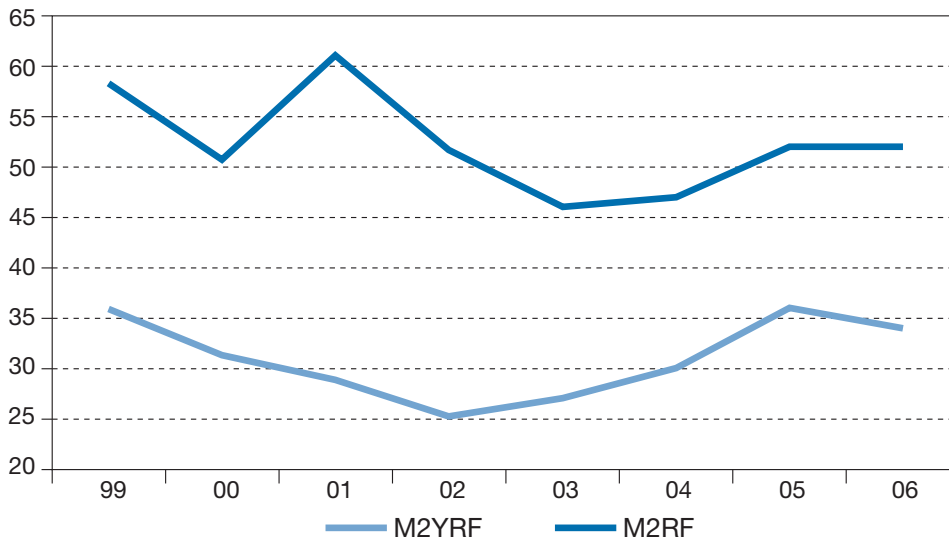
Yabancı para mevduatın YTL karşılığı değeri yüzde 33, dolar değeri ise yüzde 27 oranında artmıştır. Yabancı para mevduatı da içeren para talebi (M2YRF) cari fiyatlarla yüzde 18, sabit fiyatlarla yüzde 8 oranında büyümüştür. M2YRF'nin içinde yabancı para mevduatın payı 5 puan artarak yüzde 34'e yükselmiştir.

Parasal Büyüklüklerin Dağılımı (Yüzde)

	2002	2003	2004	2005	2006
Dolaşımdaki para	5	6	6	7	8
Vadesiz mevduat	5	7	8	9	8
Repo	2	2	1	1	1
Yatırım fonları	3	7	8	9	3
Vadeli mevduat	33	36	40	44	46
YP	51	42	37	30	34
M2YRF	100	100	100	100	100

Kaynak: TCMB

Para Talebinin Gsmh'ye Oranı (Yüzde)

M2RF'nin gsmh'ye oranı 1 puan azalarak yüzde 35'e gerilemiş, M2RFY'nin oranı ise 1 puan artarak yüzde 53'e yükselmiştir. Yılın ikinci yarısında faiz oranlarının yükselmesi, enflasyona yönelik beklentilerin olumsuz dönmelerine de etkisiyle YTL talebinin artış eğilimi yavaşlamıştır. Yılın ikinci yarısından itibaren gerçek kişilerin yabancı para mevduat talebi artmıştır.

Yurtiçinde yerleşik banka dışı kesimlerden, özellikle gerçek kişilerin portföylerinde tuttukları devlet iç borçlanma senedi talebi azalırken, yurtdışı yerleşiklerin DİBS talebi artmıştır. Bankacılık sektöründe, vadeye kadar elde tutulacak menkul kıymet stoklarında önemli bir değişiklik olmamış, fakat alım-satım amaçlı menkul kıymet stoku, bankaların likidite tercihleri paralelinde artmıştır.

Toplam Mevduatın Vade Yapısı (Yüzde)

	2002	2003	2004	2005	2006
Toplam	100	100	100	100	100
Vadesiz	19	20	21	18	15
1 ay	30	26	25	21	25
3 ay	38	38	38	46	52
6 ay	8	10	8	11	6
12 ay+	6	6	9	5	2
Ortalama vade (ay)	2,8	2,7	2,8	2,8	2,4

Kaynak: TCMB

BDDK verilerine göre mevduat bankalarının toplam mevduatı yüzde 22 oranında artmıştır. YTL mevduat yüzde 19, yabancı para mevduatın YTL karşılığı yüzde 29 oranında artmıştır. Aralık 2005'te 69,1 milyar dolar olan yabancı para mevduatın miktarı, Aralık 2006 itibarıyla 83,4 milyar dolara ulaşmıştır. Yabancı para mevduatın YTL değerinin toplam mevduat içindeki payı 2 puan artarak yüzde 39'a yükselmiştir. YTL mevduatın gsmh'ye oranı 1 puan artarak yüzde 34'e, yabancı para mevduatı da içeren toplam mevduatın gsmh'ye oranı 3 puan artarak yüzde 55'e yükselmiştir.

Yılın ilk yarısında gerileyen mevduat faiz oranları, Haziran 2006 dalgalanmasından sonra yükselmiştir. Aralık 2005 tarihinde 1 ve 3 aylık vadede yüzde 22 olan faiz oranları (bileşik) 2006 yılı sonunda yüzde 26'ya çıkmıştır. Vade dağılımı dikkate alınarak yapılan hesaplama göre mevduatın ortalama faiz oranı yüzde 19'dan yüzde 23'e yükselmiştir. YTL ve yabancı para mevduatın ortalama vadesi kısalmıştır. YTL mevduatın ortalama vadesi (kırık vadeler tam sayıldığında) 2,8 aydan 2,4 aya, yabancı para mevduatın ortalama vadesi 2,8 aydan 2,7 aya gerilemiştir. Buna bağlı olarak toplam mevduatın ortalama vadesi 2,4 ay olarak gerçekleşmiştir.

BDDK verilerine göre, toplam mevduatın yüzde 37'si kamu sermayeli bankalarda, yüzde 53'ü özel sermayeli bankalarda toplanmıştır. 2005 sonuna göre, kamu bankalarının mevduattaki payı 2 puan ve özel bankaların payı 4 puan azalırken, yabancı sermayeli bankaların mevduattaki payı ise 6 puan artarak yüzde 10 olmuştur.

Kamu bankaları YTL mevduatın yüzde 45'ine, yabancı para mevduatın ise yüzde 23'üne sahiptir. Buna karşılık özel bankalarda yabancı para mevduatın payı daha yüksektir. Bu bankalar YTL mevduatın yüzde 47'sini, yabancı para mevduatın ise yüzde 62'sini toplamışlardır. Yabancı payların YTL ve yabancı para mevduat içindeki payı sırasıyla yüzde 7 ve yüzde 15'tir.

Toplam mevduatın kredilere dönüşme oranı artmıştır. Bu oran 2002 yılında yüzde 38 iken, 2005 yılında yüzde 62'ye ve 2006 yılında yüzde 70'e yükselmiştir. Kamu ser-

mayeli bankalarda mevduatın yüzde 42'si, özel sermayeli bankalarda yüzde 79'u krediye dönmüştür.

Mevduat ve Kredi Stoku (Milyon YTL)

	2002	2003	2004	2005	2006
Toplam mevduat	141.889	160.380	197.953	251.870	308.396
YTL	60.075	81.514	109.456	159.329	189.094
YP	81.814	78.866	88.497	92.541	119.302
Krediler	51.955	68.434	101.579	153.102	214.998
YTL	20.662	36.200	63.968	108.101	156.467
YP	31.293	32.234	37.611	45.001	58.531
Takipteki Alacaklar (Net)	1.695	1.222	809	836	748
-Takipteki Alacaklar (Brüt)	3.041	8.818	6.191	7.486	8.127
-Takipteki Alac.Özel Karş.	1.346	7.596	5.382	6.650	7.379
Krediler	51.955	68.434	101.579	153.101	214.998
-Kurumsal	44.954	53.222	74.940	107.593	147.663
-Bireysel	7.001	15.212	26.639	45.508	67.335
Krediler	51.955	68.434	101.579	153.101	214.998
-Yurtiçi şubelerden	36.762	54.599	84.785	128.001	178.996
-Yurtdışı şubelerden	15.193	13.835	16.794	25.100	36.002

Kaynak: BDDK

Kredi stoku yüzde 40 oranında büyümüş, özel karşılık sonrası sorunlu krediler ise yüzde 11 oranında azalmıştır. Bu gelişmede, ekonomik faaliyetteki canlılığın önemli etkisi olmuştur. Buna bağlı olarak karşılık öncesi sorunlu kredilerin toplam kredilere oranı yüzde 5'ten yüzde 4'e, karşılık sonrası sorunlu kredilerin toplam kredilere oranı ise yüzde 0,5'ten yüzde 0,3'e gerilemiştir.

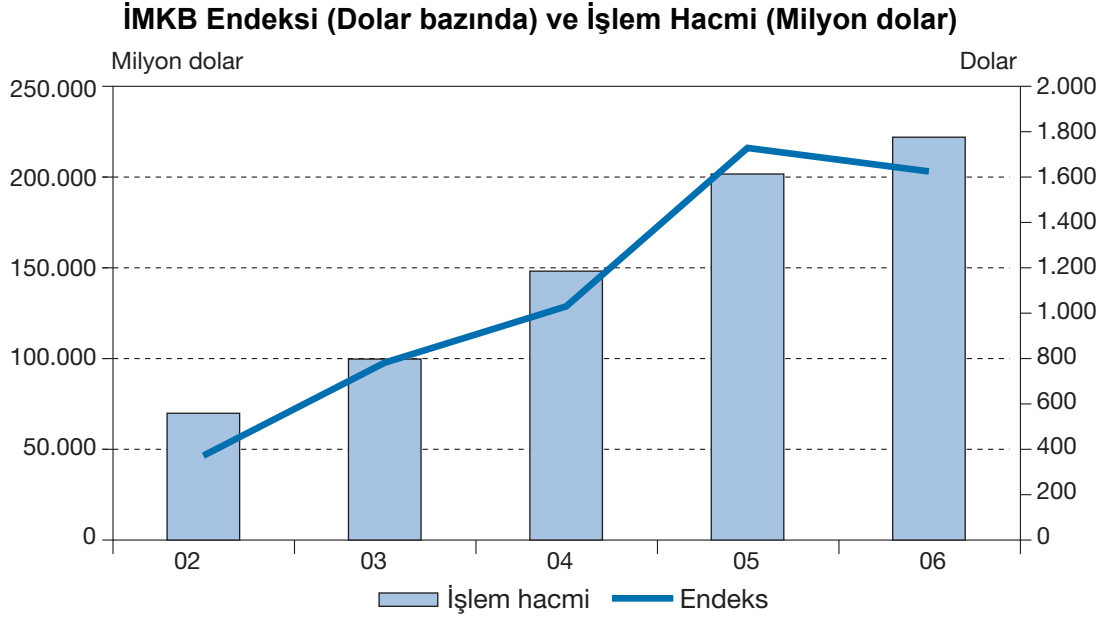
Kredilerin yüzde 97'si mevduat bankaları tarafından kullanılmıştır. Özel sermayeli bankalar tarafından kullanılan kredilerin toplam kredilerdeki payı yüzde 58, kamu sermayeli bankaların payı yüzde 24 olmuştur. Yabancı sermayeli bankaların kredilerdeki payı ise yüzde 15 olmuştur.

Bireysel kredilerin toplam kredi stoku içindeki payı, 2005 sonuna göre 2 puan artarak yüzde 31'e yükselmiştir. Bu gelişmede özellikle, konut kredileri ve tüketici kredilerindeki artış etkili olmuştur.

Bankacılık sektörünün toplam kredilerinin gsmh'ye oranı yüzde 38 olmuştur. Toplam kredilerin yüzde 83'ü yurtiçi şubelerden, yüzde 17'si ise yurtdışı şubelerden kullanılmıştır. Yurtdışı şubelerden kullanılan kredilerin büyük kısmı yabancı para cinsindedir. Vergisel yükler nedeniyle aracılık maliyetlerinin yüksek olması yurtdışı şubelerden açılan kredilerin artmasına neden olmaktadır.

2.6. İstanbul Menkul Kıymetler Borsası'nda Gelişmeler

İstanbul Menkul Kıymetler Borsası (İMKB) endeksi, 2006 yılında hem dolar, hem de YTL bazında yavaş da olsa gerilemiştir. Endeks dolar bazında yüzde 6 azalarak 1.621 puan, YTL bazında ise yüzde 2 oranında azalarak 39.117 puan değerine gerilemiştir. Öte yandan toplam işlem hacmi yüzde 13 oranında genişleyerek 222 milyar dolara yükselmiştir.

Borsa'nın performansını, yılın ilk yarısında büyümenin devam etmesi, sanayi üretiminin artması, beklentilerin genel olarak olumlu seyretmesi ve dünya genelinde likidite bolluğunun devam etmesi olumlu yönde; yılın ikinci yarısında beklentilerin nispeten bozulması ile hanehalkı portföy tercihlerinin değişmesi ve büyümedeki yavaşlama olumsuz yönde etkilemiştir.

Borsada işlem gören şirketlerin piyasa değeri 2005 yıl sonunda 162 milyar dolardan, 2006 yıl sonunda 163 milyar dolara yükselmiştir. Piyasa değerinin gsmh'ye oranı yüzde 47'den yüzde 41'e gerilemiştir.

Borsada işlem gören şirket sayısı 282'den 291'e yükselmiştir. 2006 yıl sonu itibarıyla borsada işlem gören 13 bankanın piyasa değeri yüzde 1 oranında azalarak 81,5 milyar YTL'ye (59 milyar dolar) gerilemiştir. Bankaların piyasa değeri toplam piyasa değerinin yüzde 36'sını oluşturmuştur.

2.7. Dış Ticaret Dengesi

Hem ihracatta, hem de ithalatta artış eğilimi 2006 yılında da devam etmiştir. Dış ticaret hacmi yüzde 17 oranında genişleyerek 222 milyar dolara yükselmiştir. Yılın ilk yarısında, iç talepteki hızlı büyüme, dış kaynak girişinin devam etmesi ve tasarruf açığının artması, dış ticaret açığının yükselmesinde etkili olmuştur.

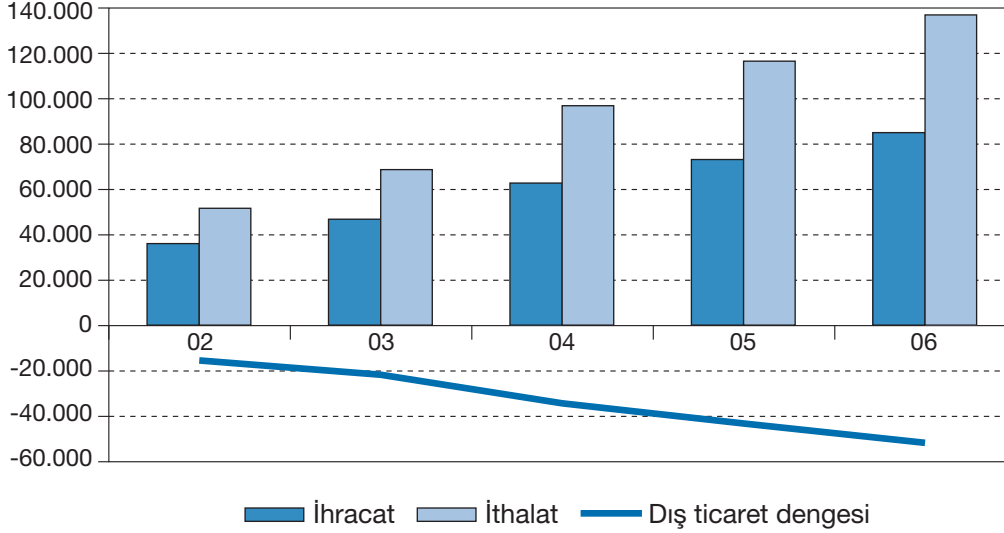
Dış Ticaret (Milyar dolar)

	2002	2003	2004	2005	2006
İhracat	36	47	63	73	85
İthalat	52	69	97	116	137
Dış ticaret açığı	16	22	34	43	52
Dış ticaret hacmi	88	117	160	189	222
Dış ticaret açığı/gsmh	9	9	12	12	13
İhracat/ithalat	70	68	65	63	62
Fiyat endeksi* (2003=100)					
İhracat	91	100	116	123	128
İthalat	95	100	115	123	134
Miktar endeksi* (2003=100)					
İhracat	81	100	114	126	137
İthalat	72	100	122	136	144

Kaynak: TÜİK , * Ortalama

Hızlı ekonomik büyüme, iç talepteki ve özellikle özel sektör sabit sermaye yatırımları ile ihracattaki artışa bağlı olarak ithalat, yüksek bir hızda büyümeye devam etmiştir. Yılın ikinci yarısında iç talepteki büyümenin ivme kaybetmesine bağlı olarak ithalattaki artış hızı yavaşlamış, ihracat ise hızlanmıştır.

Dış Ticaret Dengesi (Milyon dolar)

İhracat yüzde 16 oranında büyüyerek 85,1 milyar dolara, ithalat ise yüzde 17 oranında artarak 137 milyar dolara ulaşmıştır. İhracatın ithalatı karşılama oranı 1 puan azalarak yüzde 62'ye gerilemiştir. İhracatın ve ithalatın gayri safi mili hasılaya oranı sırasıyla 1 ve 2 puan artarak yüzde 21 ve yüzde 34 düzeyine yükselmiştir. Dış ticaret hacminin gsmh'ye oranı ise yüzde 56 olmuştur. Dış ticaret açığı yüzde 21 oranında büyüyerek 51,9 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Dış ticaret açığının gsmh'ye oranı yüzde 13 olmuştur.

On iki aylık ortalamaya göre ihracat miktar endeksi yüzde 8 ve ithalat miktar endeksi yüzde 6 oranında artmış; ihracat fiyat endeksi ve ithalat fiyat endeksi ise yüzde 4 oranında yükselmiştir.

Sermaye malları ithalatı yüzde 9 ve ara malı ithalatı yüzde 20, tüketim malları ithalatı ise yüzde 14 oranında artmıştır. Ara malları ithalatı toplam ithalatın yüzde 72'sini oluşturmuştur. Sektörler itibariyle, imalat sanayii ithalatı toplam ithalatın yüzde 79'unu oluşturmuştur. İmalat sanayiinde ağırlıklı paya sahip olan alt sektörler, makine, kara taşıtları, demir çelik ve plastik sektörleridir. Madencilik sektörü yüzde 16 oranında paya sahiptir. 2006 yılında petrol ithalatı yüzde 27 oranında artarak 10,9 milyar dolar olmuştur.

Mal Grupları İtibariyle Dış Ticaret, 2006

	İhracat			İthalat		
	Milyon dolar	Yüzde değ.	Yüzde pay	Milyon dolar	Yüzde değ.	Yüzde pay
Sermaye malları	9.265	16	11	22.135	9	16
Ara malları	37.700	25	44	98.276	20	72
Tüketim malları	37.644	8	44	15.956	14	12
Diğer	533	51	1	665	17	1
Toplam	85.142	16	100	137.032	17	100

Kaynak: TÜİK

İhracatın yüzde 44'ünü tüketim malları, yüzde 44'ünü ara malları, yüzde 12'sini sermaye malları oluşturmuştur. Sektörler itibariyle ihracatın dağılımında imalat sanayinin payı yüzde 94, tarımın payı yüzde 4 olmuştur. İmalat sanayiinde, tekstil, kara taşıtları, demir çelik, makineler, elektrikli makineler ağırlıklı paya sahip alt sektörlerdir.

Dış ticarete AB ülkeleri yüzde 46 oranında bir paya sahiptir. AB dışı Avrupa ülkelerinin payı yüzde 18'dir. AB ülkeleri ile dış ticaret dengesi 2005 yılında 10,8 milyar dolar açık verirken 2006 yılında 9,9 milyar dolar açık vermiştir. AB ülkelerinin ithalattaki payı yüzde 39, ihracattaki payı ise yüzde 52'dir.

Ülke Grupları İtibariyle Dış Ticaret, 2006

	İhracat			İthalat			İhracat - İthalat
	Milyon dolar	Yüzde değ.	Yüzde pay	Milyon dolar	Yüzde değ.	Yüzde pay	Milyon dolar
AB	43.936	14	52	53.851	9	39	-9.915
Serbest bölge	2.964	0	4	934	23	1	2.029
Diğer ülkeler	38.242	19	45	82.247	23	60	-44.005
Avrupa	11.752	33	14	29.541	24	22	-17.789
Afrika	4.557	26	5	7.332	21	5	-2.775
Amerika	6.228	5	7	8.997	15	7	-2.769
Yakın - Orta doęu	11.251	11	13	10.497	32	8	754
Diğer Asya	3.953	30	5	25.300	23	18	-21.347
Diğer	501	5	1	580	21	0	-79
Toplam	85.142	16	100	137.032	17	100	-51.891

Kaynak: TÜİK

Dış ticaret hacminde, Almanya yüzde 11 oranındaki pay ile ilk sırayı almıştır. Bu ülkeyi yüzde 8 ile Rusya ve yüzde 7 ile İtalya izlemektedir. Almanya'ya yapılan ihracat toplamın yüzde 11'ini, bu ülkeden yapılan ithalat ise yine toplamın yüzde 11'ini oluşturmuştur. Diğer Asya ülkeleri grubunda görülen dış ticaret açığı büyük ölçüde Çin ve Güney Kore ile yapılan ticareten kaynaklanmaktadır.

2.8. Ödemeler Dengesi

Cari işlemler açığı 2006 yılında yüzde 40 oranında genişleyerek 31,7 milyar dolara ulaşmıştır. Cari işlemler açığının gsmh'ye oranı 1,4 puan artarak yüzde 7,9'a yükselmiştir.

Cari İşlemler Dengesi (Milyon dolar)

	2003	2004	2005	2006
Cari işlemler dengesi	-8.037	-15.601	-22.603	-31.679
-Mal dengesi	-14.010	-23.878	-33.530	-40.128
-İhracat(fob)	51.206	67.047	76.949	91.719
-İthalat(fob)	-65.216	-90.925	-110.479	-131.847
-Hizmetler dengesi(net)	10.505	12.797	15.272	13.384
-Turizm gelirleri(net)	11.090	13.364	15.280	14.110
-Gelir dengesi(net)	-5.559	-5.637	-5.799	-6.622
-Doğrudan yatırımlar	-400	-796	-734	-952
-Portföy yatırımları	-1.207	-1.195	-924	-662
-Diğer yatırımlar	-3.952	-3.646	-4.045	-4.901
-Faiz ödemeleri	-4.586	-4.343	-5.050	-6.354
-Cari transferler	1.027	1.117	1.454	1.687
-İşçi gelirleri	729	804	851	1.111

Kaynak: TCMB

Cari işlemler açığının büyümesinde, mal ticareti dengesindeki açığın büyümesi yanında hizmetler dengesi fazlasının azalması önemli rol oynamıştır. Nitekim, bavul ticareti de dahil mal ticareti açığı yüzde 20 oranında artarak 40,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Bu arada, altın ithalatı yüzde 11 oranında gerileyerek 3,3 milyar dolar olmuştur.

Hizmetler dengesi fazlası yüzde 12 oranında azalarak 13,4 milyar dolar olmuştur. Bu gelişmede en önemli faktör, turizm gelirlerinin yüzde 8 oranında daralarak 14,1 milyar dolara gerilemesidir. Cari transferler yüzde 16 oranında artmış ve cari dengeye 1,7 milyar dolarlık katkıda bulunmuştur. Gelir dengesi 6,6 milyar dolar açık vermiştir. Gelir dengesi altında yer alan en önemli kalem olan faiz giderleri 5,1 milyar dolardan 6,4 milyar dolara yükselmiştir.

Sermaye ve Finans Hesapları (Milyon dolar)

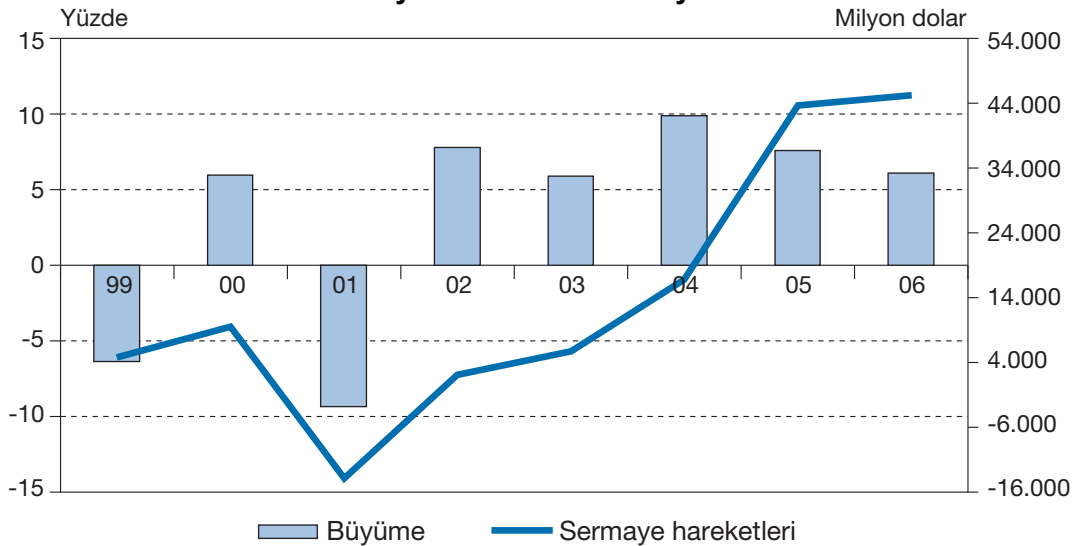
	2003	2004	2005	2006
Sermaye ve finans hesapları	7.091	17.752	43.687	45.296
-Sermaye hesabı(net)	0	0	0	0
-Finans hesabı(net)	7.091	17.752	43.687	45.296
-Doğrudan yatırımlar(net)	1.195	2.024	8.723	19.231
-Portföy yatırımları(net)	2.569	8.023	13.437	7.360
-Diğer yatırımlar(net)	3.327	7.705	21.527	18.705
-Net hata ve noksan	5.043	2.191	2.116	-2.992
Genel denge	4.097	4.342	23.200	10.625
-IMF kredileri	-50	-3.518	-5.353	-4.511
-Resmi rezervler	-4.047	-824	-17.847	-6.114

Kaynak: TCMB

Uluslararası para ve sermaye piyasalarında borçlanma imkanlarının devam etmesi yanında, özelleştirmenin hızlanması ve bankalara yönelen yabancı yatırımların da etkisiyle, doğrudan yabancı sermaye yatırımlarındaki artış ve yurtdışında yerleşiklerin sermaye piyasası araçlarına olan talebindeki büyümeye bağlı olarak, sermaye ve finans hesabı; cari işlemler açığının üzerinde gerçekleşmiştir. 2005 yılı sonu itibariyle 43,7 milyar dolar olan sermaye girişi 2006 yılında 45,3 milyar dolara yükselmiştir.

Doğrudan net yabancı sermaye girişi rekor düzeye ulaşmıştır. Bu kalem, 8,7 milyar dolardan 19,2 milyar dolara yükselmiştir. Portföy yatırımları artmaya devam etmiş ancak son iki yıla göre daha düşük düzeyde kalmıştır.

Sermaye Hareketleri ve Büyüme

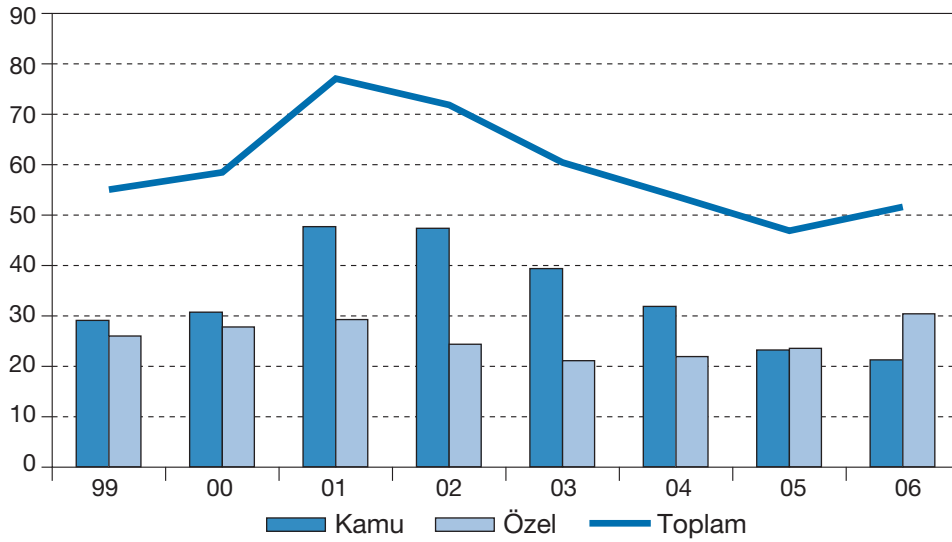
Net hata ve noksan kalemi, 2005 yılının aksine 3 milyar dolar açık vermiştir. Uluslararası Para Fonu'na 4,5 milyar dolar tutarında net ödeme yapılmıştır.

2006 yılında net hata ve noksan da dahil olmak üzere toplam 42,3 milyar dolarlık kaynak girişi olmuş; cari işlemler açığının finansmanı ve Uluslararası Para Fonu'na yapılan ödemelerden sonra resmi rezervler 6,1 milyar dolar artmıştır. Genel denge 10,6 milyar dolar fazla vermiş, resmi rezervler ve bankacılık sistemi rezervleri artmaya devam etmiştir.

2.9. Dış Borç Stoku

Dış borç stoku, 2006 yılında 37,9 milyar dolar artarak 206,5 milyar dolara yükselmiştir. Uzun vadeli dış borç stoku 32,8 milyar dolar, kısa vadeli dış borç stoku ise 4,9 milyar dolar artmıştır. Uzun vadeli borç stoku içinde, kamu kesiminin (Merkez Bankası hariç) borçları 1,4 milyar dolar artarak 69,6 milyar dolara yükselmiştir. Özel kesimin borç stoku da 31 milyar dolar artmıştır.

Dış Borç Stokunun Gsmh'ye Oranı (Yüzde)

Dış borç stokunun gsmh'ye oranı 2005 sonuna göre 5 puan artarak yüzde 52'ye yükselmiştir. Uzun vadeli borçların gsmh'ye oranı 5 puan artarak yüzde 41'e yükselirken, kısa vadeli borçların oranı ise yüzde 11 düzeyinde değişmeden kalmıştır.

Dış Borç Stoku (Milyar dolar)

	2002	2003	2004	2005	2006*
Uzun vadeli	113,3	121,2	128,9	131,7	164,5
Kamu	63,6	69,5	73,8	68,2	69,6
TCMB	20,3	21,5	18,1	12,7	13,1
Özel	29,3	30,2	37,0	50,8	81,8
Finansal kuruluşlar	4,8	5,9	9,1	16,2	29,0
Bankalar	3,0	3,1	5,8	12,2	22,1
Finansal olmayan kuruluşlar	24,6	25,1	28,5	34,9	53,0
Kısa vadeli	16,4	23,0	31,9	37,1	42,0
TCMB	1,7	2,9	3,3	2,8	2,6
Bankalar	6,3	9,7	14,5	17,7	19,8
Banka dışı	8,4	10,5	14,1	16,6	19,6
Toplam	129,7	144,3	160,8	168,8	206,5

Kaynak: HM

*Geçici

Toplam borç stokunun yüzde 34'ü kamu kesimine, yüzde 7'si Merkez Bankası'na aittir. Banka sistemi borç stoku içinde yüzde 21 oranında, banka dışı kesimler ise yüzde 38 oranında paya sahiptir. Kamu kesimi borçlarının (Merkez Bankası hariç) gsmh'ye oranı yüzde 19'dan yüzde 17'ye gerilemiştir.

Uzun vadeli dış borç stokunun 29,1 milyar doları resmi kreditorlere, 135,4 milyar doları ise özel kreditorlere aittir. Resmi kreditorler içinde en büyük pay 22,5 milyar dolarla Uluslararası Para Fonu'nun da dahil olduğu uluslararası kuruluşlar kalemine aittir. Özel kreditorlere olan borçların, 68,2 milyar doları ticari bankalardan, 36,3 milyar doları ise tahvil ihracı yoluyla sağlanmıştır.

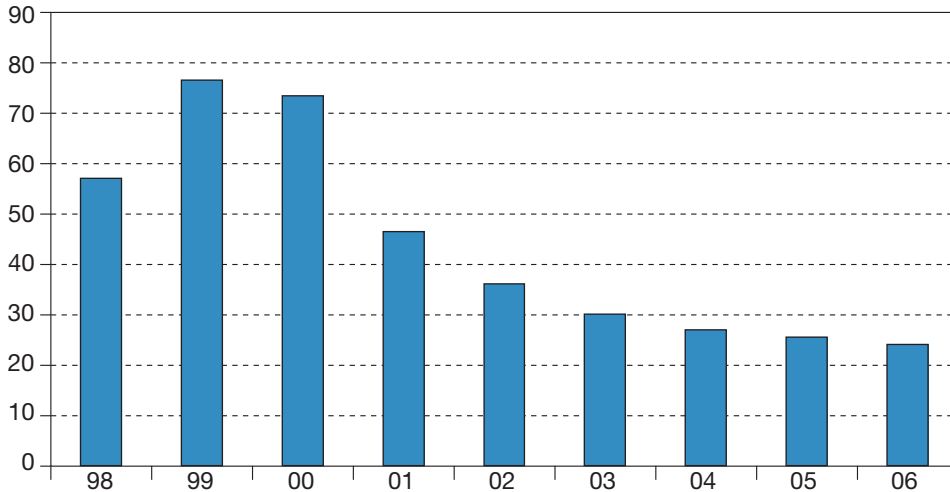
3. 2006 Yılında Türk Bankacılık Sistemi^{1,2}

3.1. Banka ve Şube Sayısı

Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının sayısı 2006 sonunda 46 olmuştur. Koçbank A.Ş.'nin Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'ye devredilmesi nedeniyle banka sayısı 1 adet azalmıştır. Bankacılık sektörüne yabancı yatırımcıların ilgisi 2006 yılında da devam etmiştir. Finans Bank A.Ş. hisselerinin yüzde 46'sı National Bank of Greece S.A'ya, Denizbank A.Ş. hisselerinin yüzde 75'i Dexia Participation Belgique S.A'ya devredilmiştir. Böylece bu iki banka özel sermayeli ticaret bankaları grubundan Türkiye'de kurulmuş yabancı bankalar grubuna geçmiştir.

Ayrıca, Bankpozitif Kredi ve Kalkınma Bankası A.Ş. hisselerinin yüzde 58'i Bank Hapoalim BM Bank tarafından; Tat Yatırım Bankası A.Ş. hisselerinin yüzde 99'u Merrill Linch European Asset Holdings Inc. tarafından satın alınmıştır. Bu iki banka da özel sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları grubundan yabancı sermayeli kalkınma ve yatırım bankaları grubuna geçmiştir.

Banka Sayısı (1995-2006)

¹ Mevduat bankaları ile kalkınma ve yatırım bankalarının verilerini içermektedir.

² Bankalarca Kamuya Açıklanacak Finansal Tablolara İlişkin Açıklama ve Dipnotlar Hakkında Tebliğ ile bilanço formatı değiştirilmiştir. Bu bölümde kullanılan veriler ile ikinci bölümde yer alan sektör bilançoları arasında bu nedenle farklılık bulunmaktadır.

Bankaların 33'ü mevduat bankası, 13'ü ise kalkınma ve yatırım bankasıdır. Mevduat bankalarından 3'ü kamusal sermayeli, 14'ü ise özel sermayeli bankadır. TMSF bünyesinde 1 banka bulunmaktadır. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının sayısı 15 olmuştur. Kalkınma ve yatırım bankalarının 3'ü kamu sermayeli, 6'sı özel sermayeli ve 4'ü yabancı sermayeli bankadır.

Şube sayısı artmaya devam etmiştir. Toplam şube sayısı 602 artarak 6.849'a yükselmiştir. Şube sayısı mevduat bankaları grubunda 576, kalkınma ve yatırım bankaları grubunda 26 tane artmıştır. Denizbank A.Ş. ile Finansbank A.Ş.'nin özel sermayeli bankalar grubundan yabancı sermayeli bankalar grubuna geçmesi sonucu, şube sayısı yabancı sermayeli mevduat bankalarında 679 adet artmıştır. Özel sermayeli mevduat bankalarındaki şube sayısı da 217 adet azalmıştır. Kamu sermayeli mevduat bankalarının şube sayısı 114 adet artmıştır.

Banka ve Şube Sayısı*

	2002		2005		2006	
	Banka	Şube	Banka	Şube	Banka	Şube
Mevduat bankaları	40	6.087	34	6.228	33	6.804
Kamu bankaları	3	2.019	3	2.035	3	2.149
Özel bankalar	20	3.659	17	3.799	14	3.582
Fondaki bankalar	2	203	1	1	1	1
Yabancı bankalar	15	206	13	393	15	1.072
Kalkınma ve yatırım bankaları	14	19	13	19	13	45
Kamu bankaları	3	4	3	4	3	22
Özel bankalar	8	12	8	13	6	11
Yabancı bankalar	3	3	2	2	4	12
Toplam	54	6.106	47	6.247	46	6.849

* K.K.T.C ve yabancı ülkelerdeki şubeler dahil.

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği (TBB)

3.2. Personel Sayısı

Şube sayısına benzer şekilde, çalışan sayısı da artmaya devam etmiştir. Artış yabancı ve kamu bankalarından kaynaklanmıştır. Çalışan sayısı, kamu sermayeli mevduat bankalarında 1.177, yabancı bankalarda 15.184 kişi artarken, özel bankalar ve Fon bankasında ise sırasıyla 5.586 ve 62 kişi azalmıştır. Çalışan sayısı, kalkınma ve yatırım bankalarında 172 kişi artmıştır.

Bankacılık Sisteminde İstihdam

	2002	2005	2006
Mevduat bankaları	118.329	127.857	138.570
Kamu bankaları	40.159	38.046	39.223
Özel bankalar	66.869	78.806	73.220
Fondaki bankalar	5.886	395	333
Yabancı bankalar	5.416	10.610	25.794
Kalkınma ve yatırım bankaları	4.942	4.401	4.573
Kamu bankaları	4.174	3.657	3.728
Özel bankalar	691	697	596
Yabancı bankalar	77	47	249
Toplam	123.271	132.258	143.143

Kaynak: TBB

Banka çalışanlarının yüzde 97'si mevduat bankaları, yüzde 3'ü kalkınma ve yatırım bankaları tarafından istihdam edilmiştir. Bankacılık sektöründe personelin yüzde 27'si kamu sermayeli mevduat bankalarında, yüzde 51'i özel sermayeli mevduat bankalarında ve yüzde 18'i yabancı sermayeli bankalarda çalışmaktadır.

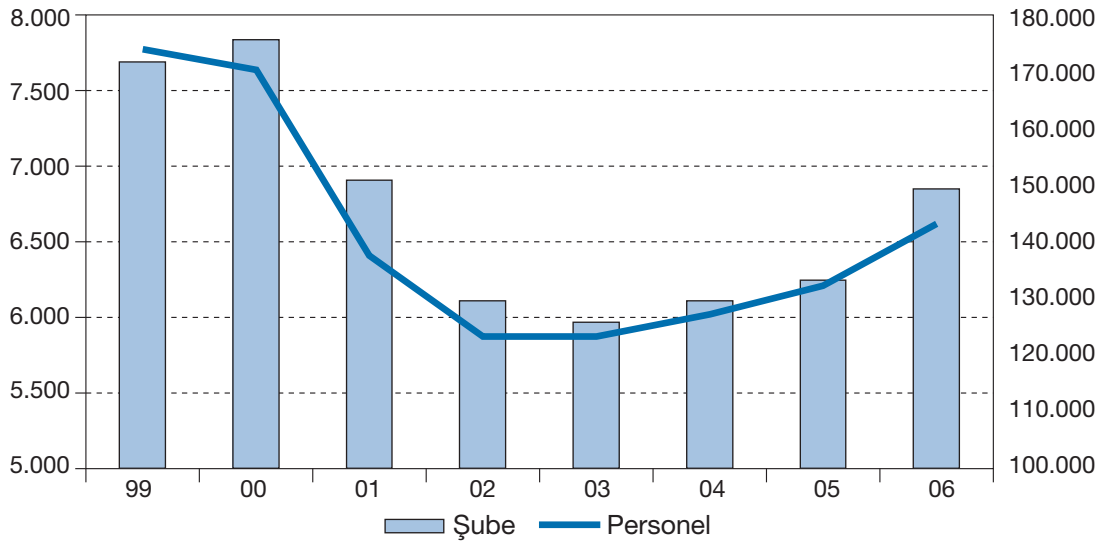
Banka Başına Şube ve Çalışan Sayısı

	2002	Şube 2005	2006	2002	Çalışan 2005	2006
Mevduat bankaları	152	183	203	2.958	3.761	4.199
Kamu bankaları	673	678	683	13.386	12.682	13.074
Özel bankalar	183	223	256	3.343	4.636	5.230
Fondaki bankalar	102	1	1	2.943	395	333
Yabancı bankalar	14	30	71	361	816	1.720
Kalkınma ve yatırım bankaları	1	1	2	353	339	352
Kamu bankaları	1	1	1	1.391	1.219	1.243
Özel bankalar	2	2	2	86	87	99
Yabancı bankalar	1	1	3	26	24	62
Toplam	113	133	146	2.283	2.814	3.112

Kaynak: TBB

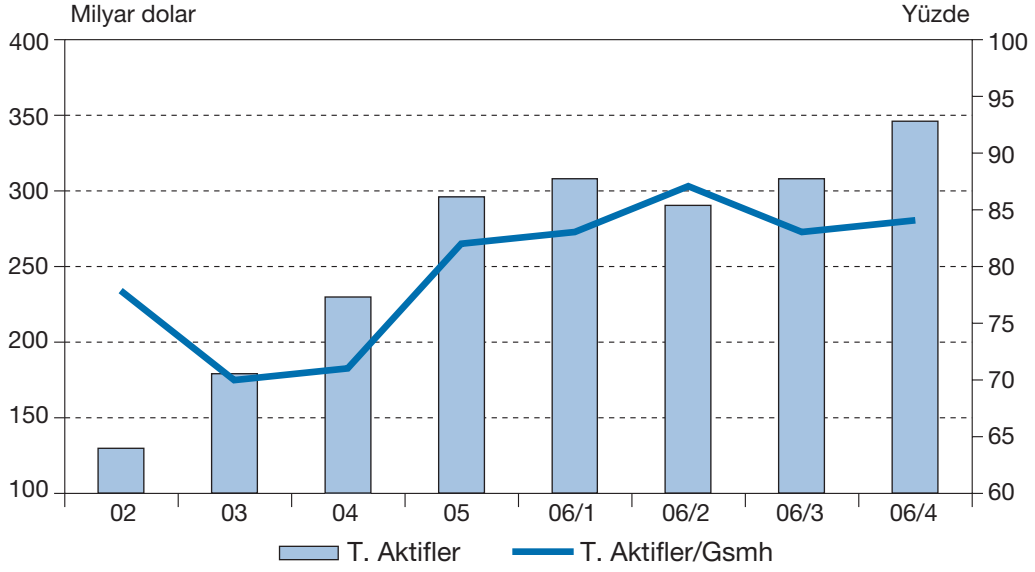
Şube ve personel sayıları 2000-2003 döneminde, yeniden yapılandırma programı çerçevesinde mali bünyesi zayıflayan bankaların TMSF'ye devredilmesi ve/veya kapatılması, kamu bankalarında yeniden yapılandırma programının uygulanması, banka birleşmeleri yanında bankaların faaliyet giderlerinin sınırlandırılması yönündeki çabalar paralelinde gerilemiş; 2003'ün ikinci çeyreğinden itibaren yeniden artmaya başlamıştır.

Şube ve Personel Sayısı (1999-2006)

3.3. Bilanço Büyüklüğü

Toplam aktifler Aralık 2006 itibariyle, bir önceki yıla göre yüzde 22 artarak 486 milyar YTL'ye (346 milyar dolar) yükselmiştir. 2005 yılı sonunda yüzde 82 olarak gerçekleşen toplam aktiflerin gsmh'ye oranı 2006 yılı sonunda yüzde 85 olmuştur.

Toplam Aktifler ve Gsmh'ye Oranı (2002-2006)

Ekonomik faaliyetin canlı olması, piyasa beklentilerinin olumlu yönde sürmesi ve uluslararası piyasalardan borçlanma imkanlarındaki artışa bağlı olarak bankacılık sektörü, yılın ilk yarısında, yıllık bazda yüzde 35 oranında büyümüştür. Buna karşın, Mayıs-Haziran 2006 döneminde yaşanan dalgalanmadan sonra kredi talebindeki yavaşlamaya bağlı olarak yılın ikinci yarısında, büyüme hızı yıllık bazda yüzde 22'ye gerilemiştir.

Bankacılık sektörünün toplam bilanço büyüklüğü, 2006 yılında 89 milyar YTL artmıştır. Bu artışın yüzde 60'ı (53,4 milyar YTL) mevduattan; yüzde 26'sı (23 milyar YTL) mevduat dışı kaynaklardan, kalanı diğer pasifler ve özkaynaklardan gelmiştir. Sağlanan kaynakların yüzde 67'si (59,7 milyar YTL) kredilere, yüzde 18'i (15,9 milyar YTL) menkul değerler cüzdanına, yüzde 18'i (16,2 milyar YTL) likit aktiflere ayrılmıştır.

Başlıca Bilanço Kalemlerinde 2005 Sonuna Göre Değişme (Milyon YTL)

	Varlıklar	
	Haziran 2006	Aralık 2006
Likit aktifler	1.200	16.164
Menkul değerler cüzdanı	16.658	15.924
Krediler	45.278	59.719
Diğer aktifler	-4.851	-2.799
Toplam	58.284	89.007
-YTL	26.837	51.524
-YP	31.447	37.483

	Kaynaklar	
	Haziran 2006	Aralık 2006
Mevduat	38.643	53.374
Mevduat dışı kaynaklar	17.284	23.025
Özkaynaklar	-2.809	4.265
Diğer pasifler	5.166	8.343
Toplam	58.284	89.007
-YTL	21.728	48.367
-YP	36.556	40.640

Kaynak: BDDK

Likit aktiflerdeki artışın tamamına yakını yılın ikinci yarısında ve yabancı para cinsinden olmuştur. Döviz mevduat talebindeki artışın da etkisiyle, bankalar yurt dışı bankalarda tuttıkları likit aktiflerini artırmışlardır. Aynı dönemde, kredi stoku artış hızı yavaşlarken, menkul değerler cüzdanı gerilemiştir.

Yılın ikinci yarısında YP mevduat artışı hızlanmış ancak YTL'nin değer kazanmasıyla, YP mevduatın YTL karşılığındaki artış sınırlı kalmıştır. Bankacılık sektörü dış kaynak kullanımını azaltmıştır. Bu dönemde repo yoluyla sağlanan kaynaklarda dikkat çekici bir artış olmuştur.

Yılın ilk yarısında faiz oranlarındaki yükselme nedeniyle menkul değerler portföyünün piyasa değerinin düşmesine bağlı olarak özkaynaklar küçülmüştür. Dalgalanmanın kısa süreli olmasına ve devlet iç borçlanma senetleri faiz oranlarının son çeyrekte gerilemesine bağlı olarak özkaynaklar ikinci yarıda yeniden artmıştır.

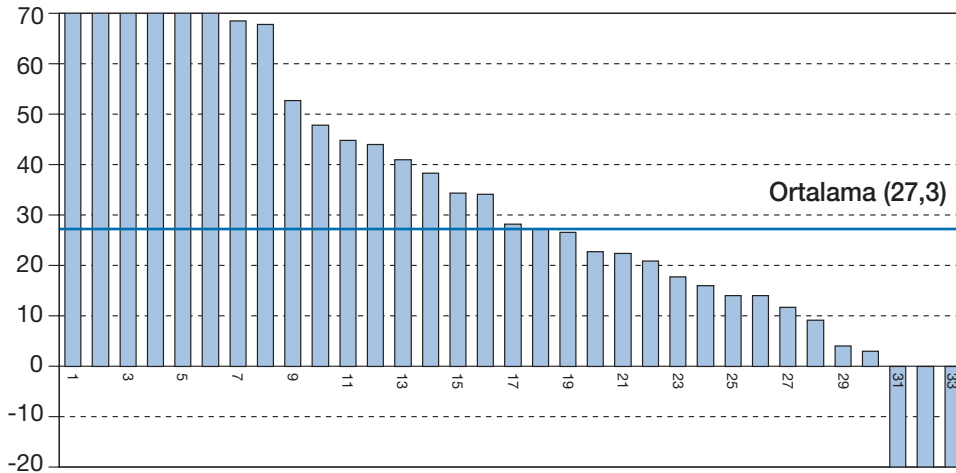
Toplam Aktifler, Aralık 2006

	Milyon YTL	Milyon dolar	Yüzde değ. (YTL)	Yüzde değ. (dolar)
Mevduat bankaları	470.622	334.819	23	17
Kamu ve Fon bankaları	145.458	103.485	15	10
Özel bankalar	265.844	189.132	12	7
Yabancı bankalar	59.320	42.203	186	173
Kalkınma ve yatırım bankaları	15.347	10.918	19	14
Toplam	485.969	345.738	22	17

Kaynak: BDDK

Mevduat bankaları grubunda, kamu ve Fon bankaları yüzde 15, özel sermayeli bankalar yüzde 12 ve yabancı sermayeli bankalar ise yüzde 186 oranında büyümüştür. Kalkınma ve yatırım bankalarının bilançolarındaki artış hızı yüzde 19 olmuştur.

Mevduat Bankalarında Yıllık Büyüme (Yüzde)*

* Grafik ölçeği gösterim açısından sınırlandırılmıştır.

Mevduat bankaları bilanço büyüklüğü 2006 yılında ortalama yüzde 27,3 artış kaydetmiştir. Sektörde faaliyet gösteren 33 mevduat bankasının 17 tanesi sektör ortalamasının üzerinde büyümüştür. Dokuz mevduat bankasının bilanço büyüklüğü yüzde 50'nin üzerinde artarken, üç mevduat bankasının bilançosu da küçülmüştür.

3.4. Sektör Payları

Mevduat bankalarının toplam aktiflerinin sektör içindeki payı yüzde 97, kalkınma ve yatırım bankalarının payı ise yüzde 3 olmuştur. Mevduat bankaları grubunda yer alan kamu ve fon bankaları ile özel sermayeli bankaların toplam payları sırasıyla yüzde 32'den yüzde 30'a ve yüzde 60'dan yüzde 55'e gerilemiştir. Buna karşılık yabancı sermayeli bankaların payı 7 puan artarak yüzde 12'ye yükselmiştir.

Grupların Sektör Payları (Yüzde)

	Toplam aktifler			Toplam mevduat			Toplam krediler		
	02	05	06	02	05	06	02	05	06
Mevduat bankaları	96	97	97	100	100	100	89	96	97
Kamu ve Fon bankaları	36	32	30	39	39	37	20	21	22
Özel bankalar	56	60	55	58	57	53	65	68	59
Yabancı bankalar	3	5	12	2	3	10	4	7	15
Kalkınma ve yatırım bankaları	4	3	3	-	-	-	11	4	3
Toplam	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Kaynak: BDDK

Toplam mevduat içinde yabancı sermayeli bankaların payı 7 puan artarak yüzde 10'a yükselmiştir. Özel sermayeli bankalar ile kamu sermayeli bankaların ve fon bankalarının payları ise sırasıyla 4 ve 2 puan azalarak yüzde 53 ve yüzde 37'ye gerilemiştir.

Mevduat bankaları grubunda yer alan kamu ve fon bankaları ile yabancı sermayeli bankaların krediler içindeki toplam payları sırasıyla yüzde 21'den yüzde 22'ye ve yüzde 7'den yüzde 15'e yükselmiştir. Buna karşılık özel sermayeli bankaların payı yüzde 68'den yüzde 59'a gerilemiştir.

3.5. Yoğunlaşma

Sektördeki ilk beş bankanın toplam mevduat içindeki payı 2 puan gerilerken, toplam krediler içindeki payı 2 puan artmış ve toplam aktifler içindeki payı değişmemiştir. İlk on bankanın sektör aktif payı ise yüzde 86 olmuştur. İlk on bankanın toplam aktif, kredi ve mevduat içindeki payı geçen yıla göre sırasıyla 1, 1 ve 3 puan artmıştır.

Bankacılık Sisteminde Yoğunlaşma (Yüzde)

	2002	2003	2004	2005	2006
İlk beş banka*					
T. aktif	58	60	60	63	63
T. mevduat	61	62	64	66	64
T. krediler	55	54	48	56	58
İlk on banka*					
T. aktif	81	82	84	85	86
T. mevduat	86	86	88	89	90
T. krediler	74	75	77	80	83

* Toplam aktiflere göre, Kaynak: TBB

İlk beş banka içinde 2006 sonunda, 1 kamu bankası ve 4 özel banka yer alırken, ilk on banka arasında 3 kamu bankası ve 7 özel banka bulunmaktadır.

Aktif büyüklüğü 40 milyar doların üzerinde 3 banka ve 20 milyar doların üzerinde 7 banka vardır. Bununla birlikte, bankaların yarısından fazlasının aktif büyüklüğü 1 milyar doların altındadır.

Banka Büyüklükleri

Milyar dolar →	+0-1		1-2		2-5		5-10		10-20		20-40		40+
	99	06	99	06	99	06	99	06	99	06	99	06	06
Sayı													
Mevduat b.	37	15	10	3	7	5	6	5	4	1	1	4	3
Kamu					1		1		1		1	2	1
Özel	15	6	6	3	5	1	5	2	3			2	2
Yabancı	17	8	1		1	1		3		1			
Fon	5	1	3		1								
Kal. yat. b.	17	10	1		1	3							
Toplam	54	25	11	3	8	5	6	5	4	1	1	4	3

3.6. Bilanço YTL-YP Yapısı ve “YP Aktifler-YP Pasifler”

Aralık 2006 itibariyle, yıllık bazda YTL aktifler yüzde 19 oranında, YP aktifler ise yüzde 30 oranında büyümüştür. Benzer şekilde, YTL pasifler yüzde 19, yabancı para pasifler ise yüzde 29 oranında artmıştır. Bilanço içinde YTL aktiflerin payı yüzde 68'den yüzde 66'ya, YTL pasiflerin payı ise yüzde 64'den yüzde 62'ye gerilemiştir.

Kamu sermayeli bankaların bilançosu YTL ağırlıklı bir yapıya sahiptir. YTL aktiflerin toplam aktifler içindeki payı kamu sermayeli bankalarda yüzde 78, özel sermayeli bankalarda ise yüzde 60 düzeyindedir. Benzer farklılıklar kaynakların dağılımında da vardır. Nitekim kamu sermayeli bankalarda, YTL kaynakların toplam kaynaklar içindeki payı yüzde 76 iken, bu oran özel sermayeli bankalarda yüzde 57'dir.

Bilanço İçinde Yabancı Para ve “YP Aktifler-YP Pasifler”(*)

	YP aktifler		YP pasifler		YP aktifler-YP pasifler	
	Yüzde pay		Yüzde pay		Milyar dolar	
	2005	2006	2005	2006	2005	2006
Mevduat bankaları	32	34	36	38	-11,9	-13,5
Kamu ve Fon bankaları	19	22	21	24	-1,8	-2,1
Özel bankalar	38	40	43	43	-9,3	-7,3
Yabancı bankalar	36	35	42	45	-0,1	-4,1
Kalkınma ve yatırım bankaları	32	32	33	33	-0,1	-0,2
Sektör	32	34	36	38	-12,0	-13,7

(*) Tabloda kullanılan “Yabancı Para Aktifler-Yabancı Para Pasifler” tanımı sadece bilanço içi döviz varlıkları ve döviz yükümlülüklerini içermektedir. Bu nedenle, bu tanım “Net Genel Pozisyon/Sermaye Tabanı Standart Rasyosu”nda yer alan “Net Genel Pozisyon” tanımından farklıdır. Dolayısıyla raporda yer alan tanım döviz endeksli krediler ile bilanço dışı döviz varlık ve yükümlülüklerini içermemektedir. Yapılacak değerlendirmelerde bu husus dikkate alınmalıdır.

Yabancı Para Net Genel Pozisyonu (Milyon dolar)

	2004	2005	2006
Mevduat bankaları	-122*	-154*	96*
Kamu bankaları	379	55	144
Özel bankalar	-519	-243	-189
Fondaki bankalar	...	...	...
Yabancı bankalar	18	34	142
Kalkınma ve yatırım bankaları	50	57	88
Sektör	-71	-97	184

Kaynak: BDDK

* Fon bankaları hariç

Bankacılık sektöründe bilanço içi döviz pozisyonunu gösteren döviz aktifleri ile döviz pasifleri arasındaki fark 2006 yılında 13,7 milyar dolar olmuştur. Bilanço içi net döviz pozisyonunun 7,3 milyar dolar düzeyindeki bölümü özel sermayeli bankalara aittir. Öte yandan yabancı para net genel pozisyonu ise 184 milyon dolar fazla vermiştir.

3.7. Aktiflerin Yapısı

İç talepteki canlılığa bağlı olarak 2006 yılının ilk yarısında kurumsal ve bireysel kredi talebindeki artış, toplam aktiflerdeki büyümeyi desteklemiştir. Menkul kıymetler ve likit aktiflerdeki artış sınırlı kalmıştır. Buna rağmen, yılın ikinci yarısında kredi stokundaki artış hızı yavaşlamış ve likit aktifler artmıştır. Menkul değerler cüzdanı ise gerilemiştir. Likit aktiflerdeki artış ağırlıkla bankalardan alacaklar kaleminden ve YP cinsinden olmuştur. Öte yandan yılın ikinci yarısında YTL'nin yabancı paralar karşısında reel olarak değerlendirilmesi nedeniyle likit aktiflerin YTL karşılığındaki artış sınırlı kalmıştır.

Yılın genelinde, likit aktiflerin ve kredilerin toplam aktiflerdeki payı 1 ve 5 puan artarak, sırasıyla yüzde 16 ve yüzde 43 düzeyine yükselirken, menkul değerler cüzdanının payı, 3 puan azalarak yüzde 33'e düşmüştür. Duran aktifler yüzde 12 oranında azalarak 16 milyar YTL'ye gerilemiş ve toplam aktiflerdeki payı 4 puan gerileyerek yüzde 3'e inmiştir.

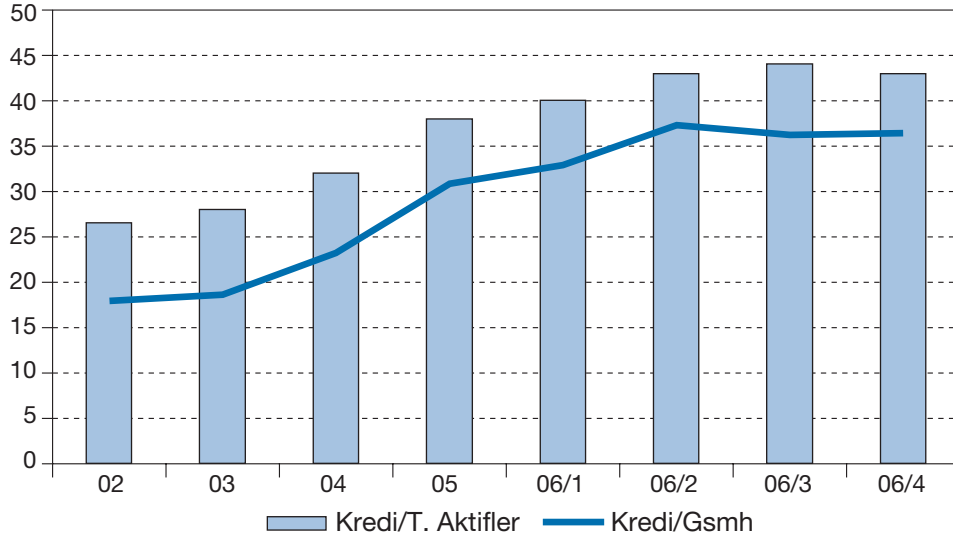
Aktiflerin Gelişimi ve Yapısı

	Milyon YTL	Milyon dolar	Yüzde değ. (YTL)	Yüzde pay 2005	Yüzde pay 2006
Likit aktifler	77.455	55.105	26	15	16
Menkul değerler cüzdanı	158.940	113.076	11	36	33
Alım-satım amaçlı md.	14.239	10.130	-18	4	3
Satılmaya hazır md.	96.145	68.401	23	20	20
Vadeye kadar elde tutulan md.	48.556	34.545	2	12	10
Krediler	210.420	149.701	40	38	43
Takipteki krediler	8.179	5.819	9	2	2
(-)Özel karşılıklar	7.426	5.283	10	2	2
Duran aktifler	16.237	11.552	-12	7	3
İştirakler ve bağlı ortaklıklar	9.098	6.473	-17	3	2
Sabit kıymetler	7.139	5.079	-4	2	1
Reeskontlar	14.305	10.177	32	3	3
Diğer aktifler	8.612	6.127	-32	3	2
Toplam aktifler	485.969	345.738	22	100	100

Kaynak: BDDK

Menkul değerler cüzdanının yapısında önemli bir değişme olmuştur. Alım-satım amaçlı menkul değerlerin ve vadeye kadar elde tutulacak menkul değerlerin payları sırasıyla 1 ve 2 puan gerilemiş, satılmaya hazır menkul değerlerin payı değişmemiştir.

Toplam krediler yüzde 40 oranında büyüyerek 210 milyar YTL'ye ulaşmıştır. Kredilerin yüzde 74'ü YTL, yüzde 26'sı ise yabancı para kredilerden oluşmuştur. 2006 sonu itibarıyla, krediler içinde kurumsal kredilerin payı yüzde 69, bireysel kredilerin payı ise yüzde 31 olmuştur. Kurumsal krediler içinde önemli paya sahip sektörler yüzde 6 ile toptan ticaret, yüzde 5 ile tekstil ve yüzde 4 ile inşaat sektörüdür. Diğer sektörlerin payları yüzde 4 oranının altındadır.

Kredilerin Toplam Aktiflere ve Gsmh'ye Oranı (Yüzde)

Toplam krediler içinde bireysel kredilerin payı 2006 yılında da artmaya devam etmiştir. Bireysel krediler içinde kredi kartlarının payı yüzde 33, konut kredilerinin payı yüzde 33 ve taşıt kredilerinin payı yüzde 10 olmuştur. Bireysel kredilerdeki payı 2005 sonunda yüzde 27 olan konut kredileri, 2006 içinde en hızlı büyüyen kalem olmuştur.

Kredilerin Sektörel Dağılımı (Milyon YTL)

	2006	Yüzde pay		2006	2005 yılına göre yüzde değişme
		2002	2005		
Kurumsal	159.531	86	71	69	40
Bireysel	71.223	14	29	31	51
Kredi kartları	23.242	9	11	10	26
Tüketici kredileri	47.981	5	18	21	67
Konut	23.433	1	8	10	89
Otomobil	6.798	1	4	3	9
Diğer	17.750	3	6	8	77
Toplam	230.754	100	100	100	43

Kaynak: BDDK

Para piyasalarında yılın ilk yarısı sonunda yaşanan dalgalanmaya ve faiz oranlarındaki hızlı yükselişe bağlı olarak beklentilerin olumsuz yönde etkilenmesine rağmen sorunlu kredilerde artış sınırlı kalmıştır. Bu gelişmede, yavaşlamakla birlikte ekonomik faaliyetin ve kredilerin büyümeye devam etmesi yanında bankaların ihtiyatlı yaklaşımı da önemli rol oynamıştır.

Takipteki Kredilerin Sektörel Dağılımı (2006, Milyon YTL)

	Toplam krediler	Takipteki krediler (karşılık öncesi)	Oran (yüzde)
Kurumsal	159.531	6.427	4,0
Bireysel	71.223	2.123	3,0
Kredi kartları	23.242	1.716	7,4
Tüketici kredileri	47.981	407	0,8
Konut	23.433	56	0,2
Otomobil	6.798	138	2,0
Diğer	17.750	213	1,2
Toplam	230.754	8.550	3,7

Kaynak: BDDK

Bu arada, sorunlu kredilerin büyük bir bölümüne özel karşılık ayrılmaya devam edilmiştir. Karşılık öncesi sorunlu krediler 2006 yılı sonunda yüzde 14 artarak 8.550 milyon YTL olmuştur. Karşılık öncesi sorunlu kredilerin toplam kredilere oranı yüzde 4 civarındadır. Sorunlu kredi oranı tüketici kredilerinde yüzde 0,8, konut kredilerinde ise yüzde 0,2 düzeyinde kalmıştır.

Takipteki Krediler* ve Özel Karşılık Oranı (Yüzde)

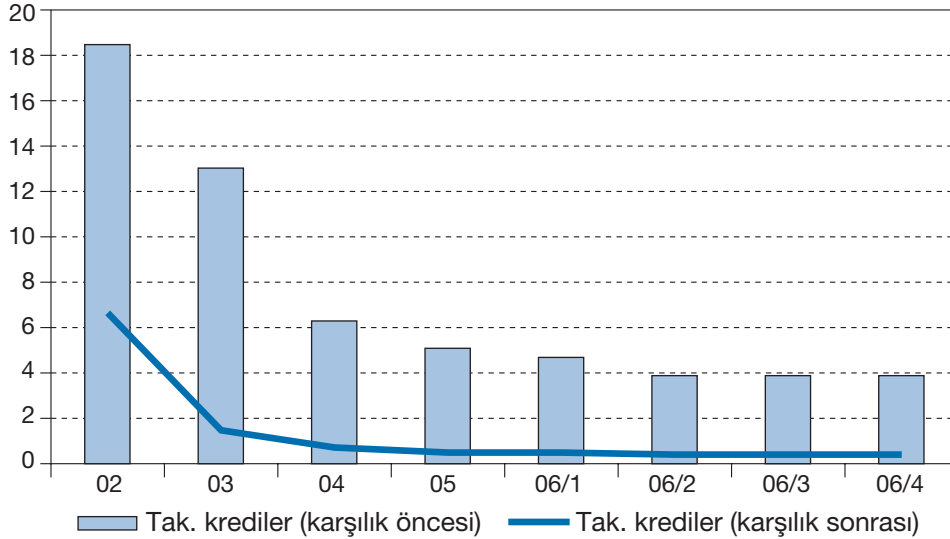
	Takipteki krediler/ Toplam krediler			Özel karşılıklar/ Takipteki krediler	
	2002	2005	2006	2005	2006
Mevduat bankaları	20	5	5	90	91
Kamu ve Fon bankaları	24	8	5	97	96
Özel bankalar	9	4	4	86	88
Yabancı bankalar	5	4	3	83	90
Kalkınma ve yatırım bankaları	3	3	3	93	95
Toplam	19	5	4	90	91

* Karşılık öncesi.

Kaynak: BDDK

Takipteki kredilerin yüzde 91'i için özel karşılık ayrılmıştır. Karşılık sonrası takipteki kredilerde önemli bir değişiklik olmamıştır. Bu gelişmeler çerçevesinde, karşılık sonrası takipteki kredilerin toplam aktiflerdeki payı yüzde 0,19'dan yüzde 0,15'e gerilemiştir.

Takipteki Kredilerin Toplam Kredilere Oranı (Yüzde)

3.8. Pasiflerin Yapısı

Toplam mevduat yüzde 22 oranında artarken, pasifler içindeki payı yüzde 61 düzeyinde aynı kalmıştır. YP mevduatın YTL karşılığı yüzde 30, dolar karşılığı ise yüzde 24 artmıştır. YP mevduatın toplam pasifler içindeki payı da 2 puan artarak yüzde 24'e yükselmiştir. Buna karşılık, YTL mevduat yüzde 17 oranında büyümüş ve toplam pasifler içindeki payı 2 puan azalarak yüzde 37'ye gerilemiştir. Böylece 296 milyar YTL'ye ulaşan toplam mevduatın yüzde 61'ini YTL mevduat, yüzde 39'unu ise YP mevduat oluşturmuştur.

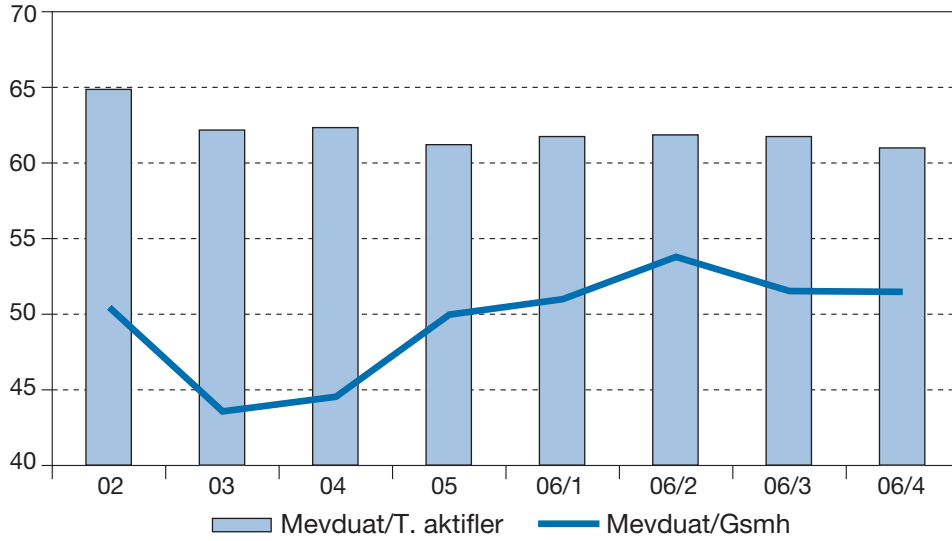
Pasiflerin Gelişimi ve Yapısı

	Milyon YTL	Milyon dolar	Yüzde değ. (YTL)	Yüzde pay	
				2005	2006
Mevduat	296.495	210.938	22	61	61
YTL	181.091	128.835	17	39	37
YP	115.404	82.103	30	22	24
Mevduat dışı	100.584	71.559	30	20	21
Özkaynaklar	57.997	41.261	8	14	12
Ödenmiş sermaye	25.285	17.989	26	5	5
Yedek akçeler	38.232	27.200	-10	11	8
Geçmiş yıl karı	-18.384	-13.079	-3	-5	-4
Dönem karı	11.090	7.890	94	1	2
Diğer	1.774	1.262	-61	1	0
Diğer pasifler	30.893	21.979	37	6	6
Toplam pasifler	485.969	345.738	22	100	100

Kaynak: BDDK

Toplam kaynakların yüzde 21'ini oluşturan mevduat dışı kaynaklar 2006 yılında yüzde 30 oranında artarak 101 milyar YTL'ye ulaşmıştır. Mevduat dışı kaynakların yüzde 70'ini bankalara olan borçlar oluşturmuştur. 2006 yılında, vade yapısında önemli bir değişme olmamıştır. Toplam mevduatın ortalama vadesi 2,5 ay düzeyinde gerçekleşmiştir. YTL mevduatın ortalama vadesi 2,4 ay, YP mevduatın vadesi ise 2,7 ay düzeyindedir.

Mevduatın Toplam Aktiflere ve Gsmh'ye Oranı (Yüzde)

Toplam Mevduatın Dağılımı (Milyon YTL, 2006)

	YTL	YP	Toplam	Mevduatın dağılımı (yüzde)		
				YTL	YP	Toplam
Mevduat bankaları	181.091	115.404	296.495	61	39	100
Kamu ve Fon bankaları	82.275	26.776	109.051	75	25	100
Özel bankalar	85.478	71.404	156.882	54	46	100
Yabancı bankalar	13.338	17.224	30.562	44	56	100
Kalkınma ve yat. bankaları	-	-	-	-	-	-
Sektör	181.091	115.404	296.495	61	39	100

Kaynak: BDDK

Aralık 2006 itibariyle, toplam mevduatın yüzde 61'i YTL, yüzde 39'u ise döviz cinsindedir. Bu oranlar, 2005 sonunda sırasıyla yüzde 64 ve yüzde 36 olmuştur. YTL mevduatın toplam mevduat içindeki oranı kamu ve Fon bankalarında yüzde 75, özel bankalarda yüzde 54 ve yabancı bankalarda yüzde 44 düzeyindedir.

3.9. Özkaynaklar

Toplam özkaynaklar, yüzde 8 oranında, enflasyondan daha yavaş artarak 58 milyar YTL (41,3 milyar dolar) olmuştur. Dolar bazında özkaynaklar sadece yüzde 3 oranında büyümüştür. Özkaynaklardaki artışın sınırlı kalmasında, yılın ilk yarısında yaşanan dalgalanmalar nedeniyle faiz oranlarındaki yükselişin neden olduğu menkul kıymet yeniden değerlendirilmesinden doğan zararlar ile kar dağıtımını etkili olmuştur. Nitekim yılın ilk yarısında 2.809 milyon YTL gerileyen sektör özkaynakları, yılın ikinci yarısında 7.073 milyon YTL artmıştır.

Özkaynaklardaki büyümeye en önemli katkı, ödenmiş sermayedeki ve dönem karındaki artıştan gelmiştir. Buna karşın, kar dağıtımının da etkisiyle yedek akçelerdeki gerileme özkaynak artışını sınırlandırmıştır. Sermaye standart rasyosu Aralık 2005 itibariyle, yüzde 24,2 iken Aralık 2006 itibariyle yüzde 22,4'e gerilemiştir.

Özkaynaklar

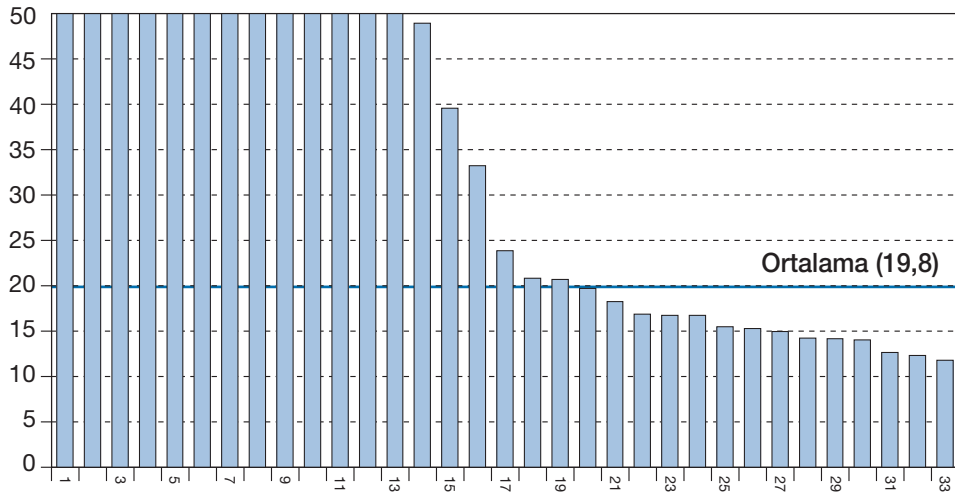
	Milyon YTL	Milyon dolar	Yüzde değ. (YTL)	Yüzde değ. (dolar)	Sermaye yeterliliği rasyosu* (yüzde)
Mevduat bankaları	50.428	35.876	6	1	19,9
Kamu ve Fon bankaları	15.709	11.176	6	1	41,2
Özel bankalar	27.625	19.654	-6	-10	17,8
Yabancı bankalar	7.094	5.047	115	105	16,6
Kalkınma ve yat. bankaları	7.570	5.386	21	16	142,8
Sektör	57.998	41.262	8	3	22,4

Kaynak: BDDK

* Özkaynaklar/Risk ağırlıklı varlıklar

Mevduat bankalarının sermaye yeterliliği oranı ortalama yüzde 19,8 olarak gerçekleşmiştir. Ondokuz bankanın sermaye yeterliliği oranı ortalamanın üzerinde olmuştur.

Mevduat Bankalarında Sermaye Yeterliliği Oranı (Yüzde)*

* Grafik ölçeği gösterim açısından sınırlandırılmıştır.

Serbest Özkaynaklar*

	Milyon YTL			T. Aktiflere oranı (yüzde)		
	2002	2005	2006	2002	2005	2006
Mevduat bankaları	3.053	28.717	33.887	1,5	7,5	7,2
Kamu ve Fon bankaları	700	11.720	12.846	0,9	9,3	8,8
Özel bankalar	1.262	14.351	15.196	1,1	6,1	5,7
Yabancı bankalar	1.091	2.646	5.845	16,5	12,8	9,9
Kalkınma ve yatırım b.	2.550	5.777	7.120	27,0	44,9	46,4
Sektör	5.602	34.494	41.007	2,6	8,7	8,4

*Özkaynaklar-duran varlıklar-karşılık sonrası takipteki alacaklar
Kaynak: BDDK

Özkaynaklardaki büyümenin sınırlı olmasına rağmen, duran aktiflerdeki gerileme nedeniyle serbest özkaynaklar büyümeye devam etmiştir. Serbest özkaynaklar (özkaynaklar-duran varlıklar-karşılık sonrası tahsili gecikmiş alacaklar) 34 milyar YTL'den (25,7 milyar dolar) 41 milyar YTL'ye (29,2 milyar dolar) yükselmiştir. Serbest özkaynakların toplam aktiflere oranı yüzde 8 düzeyinde yaklaşık aynı kalmıştır.

Sektörün net karı yüzde 94 oranında artarak 11.090 milyon YTL olmuştur. Net kar, kamu ve fon bankalarında yüzde 32, özel sermayeli mevduat bankalarında yüzde 237, yabancı sermayeli mevduat bankalarında yüzde 200, kalkınma ve yatırım bankalarında ise yüzde 7 oranında büyümüştür.

Net Dönem Kar - Zararı, 2006

	Net dönem kar/zararı		Yüzde değişme	
	(milyon YTL)	(milyon dolar)	YTL	dolar
Mevduat bankaları	10.359	7.370	106	96
Kamu ve Fon bankaları	4.126	2.935	32	26
Özel bankalar	4.692	3.338	237	222
Yabancı bankalar	1.541	1.096	200	187
Kalkınma ve yatırım b.	732	521	7	2
Toplam sektör	11.090	7.890	94	85

Kaynak: BDDK

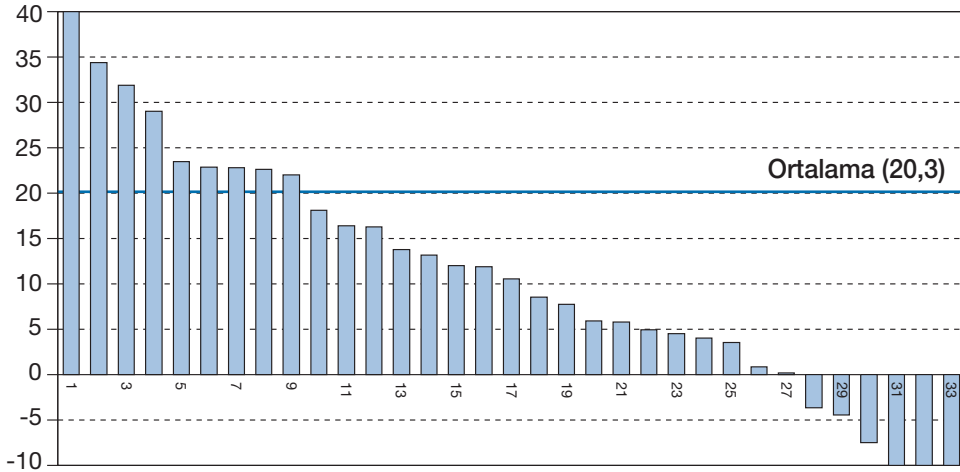
Kar hacminin artışını etkileyen başlıca nedenler, ayrılan özel karşılıkların azalması, ücret ve komisyon gelirlerindeki büyüme, faiz dışı diğer gelirlerdeki artış ile faiz dışı diğer giderlerdeki düşüş olmuştur.

Aktif Karlılığı ve Özkaynak Karlılığı, 2006

	Aktif karlılığı (yüzde)	Özkaynak karlılığı (yüzde)
Mevduat bankaları	2,2	20,5
Kamu ve Fon bankaları	2,8	26,3
Özel bankalar	1,8	17,0
Yabancı bankalar	2,6	21,7
Kalkınma ve yatırım b.	4,8	9,7
Toplam sektör	2,3	19,1

Kaynak: BDDK

Net dönem karındaki hızlı artış karlılık rasyolarını olumlu etkilemiştir. Sektörün net aktif karlılığı yüzde 1,4'den yüzde 2,3'e, özkaynak karlılığı ise yüzde 10,6'dan yüzde 19,1'e yükselmiştir. Özkaynak karlılığı, ilk kez devlet iç borçlanma senetleri yıllık ortalama faizinin üzerinde gerçekleşmiştir.

Mevduat Bankalarında Özkaynak Karlılığı, 2006 (Yüzde)

* Grafik ölçeği gösterim açısından sınırlandırılmıştır.

Mevduat bankalarının özkaynak karlılığı Aralık 2006 itibariyle yüzde 20,3 olmuştur. Dokuz banka ortalamanın üzerinde özkaynak karlılığı sağlamıştır.

3.10. Gelir-Gider Durumu

Bankacılık sisteminin net faiz geliri yüzde 12 oranında artmıştır. Faiz gelirleri yüzde 29, faiz harcamaları ise yüzde 41 büyümüşür. Yılın ikinci yarısında faiz oranlarındaki artış vade uyumsuzluğu nedeniyle, faiz giderlerindeki artışın hızlanmasına neden olmuştur. Menkul kıymetler portföyünden elde edilen faiz gelirlerindeki artış daha yavaş olurken, bankalara ve repo işlemleri yoluyla yapılan borçlanmanın faiz giderleri ivme kazanmıştır. Bu nedenle faiz marjının net kara katkısı sınırlı olmuştur.

Gelir-Gider Tablosu, Aralık 2006

	Milyon YTL	Milyon dolar	Yüzde değ. (YTL)	Yüzde değ. (dolar)
Faiz gelirleri	54.415	38.713	29	23
Faiz giderleri	33.842	24.077	41	35
Net faiz geliri	20.573	14.636	12	7
Faiz dışı gelirler	13.973	9.941	42	36
-Ücret ve komisyon gelirleri	1.466	1.043	14	9
-Hizmet gelirleri	6.517	4.636	26	20
Faiz dışı giderler	18.023	12.822	-5	-9
-Personel	6.294	4.478	19	14
-Ücret ve komisyon giderleri	1.462	1.040	12	7
Diğer faiz dışı giderler	-258	-184	-112	-112
-Net ticari kar/zarar	-225	-160	-111	-110
-Sermaye piyasası işlemleri k/z	1.244	885	-10	-14
-Kambiyo kar/zararı	-1.469	-1.045	-298	-289
-Diğer	-33	-23	-1.750	-1.675
Vergi öncesi kar/zarar	14.144	10.063	56	49
Vergi karşılığı	3.054	2.173	-9	-13
Net dönem kar/zararı	11.090	7.890	94	85

Kaynak: BDDK

Öte yandan, faiz dışı gelirler, iştirak satışlarından sağlanan gelirler, ücret ve komisyon gelirlerindeki artışın sürmesi ve özel karşılık ayrılmak suretiyle gider yazılan kredilerden yapılan tahsilat gelirleri sayesinde kar hacmindeki artışı desteklemiştir. Şube sayısındaki ve personel istihdamındaki artışa bağlı olarak operasyon giderleri artmış, ancak 2005 yılında özel olarak ayrılan karşılıkların 2006 yılında azalması nedeniyle faiz dışı giderler gerilemiştir.

Vergi öncesi kar yüzde 56 oranında artmıştır. Kurumlar vergisinin 10 puan azalarak yüzde 20'ye gerilemesinin de etkisiyle vergi karşılığı yüzde 9 oranında gerilemiştir. Bu gelişmelere bağlı olarak net dönem karı yüzde 94 oranında artarak, 11,1 milyar YTL'ye yükselmiştir.

3.11. Gayrinakdi Krediler

2006 yılında gayrinakdi krediler yüzde 19, taahhütler kalemi yüzde 40 oranında ve türev finansal araçlar yüzde 61 oranında artmıştır. Böylece toplam gayri nakdi kredilerdeki artış yüzde 33 olmuştur. Gayrinakdi krediler içinde en hızlı artış gösteren kalem olan türev finansal araçlarla gerçekleştirilen dengeleme (hedge) işlemleri, yılın ilk yarısında yaşanan dalgalanmanın neden olduğu kambiyo zararlarını önemli ölçüde sınırlandırmıştır.

Gayrinakdi Krediler, Aralık 2006

	Milyon YTL	Milyon dolar	Yüzde değişme	
			YTL	dolar
Gayrinakdi krediler	77.026	54.799	19	13
Taahhütler	187.875	133.662	40	34
Türev finansal araçlar	106.257	75.595	61	54
Diğer taahhütler	81.618	58.066	20	14
Toplam	264.901	188.461	33	27

Kaynak: BDDK

3.12. ATM ve Kredi Kartı Sayısı

Bankalararası Kart Merkezi'nin (BKM) verilerine göre, Aralık 2006 itibariyle, toplam kredi kartı sayısı 2005 yıl sonuna göre yüzde 8 oranında artarak 32,4 milyona ulaşmıştır. Aynı dönem itibariyle toplam banka kartı sayısı da yüzde 11 artışla 53,5 milyon düzeyinde gerçekleşmiştir.

ATM ve Kart Sayıları

	Aralık 2005	Aralık 2006	Yıllık değişme
Toplam Kredi Kartı (Bin adet)	29.978	32.433	2.455
Toplam Banka Kartı (Bin adet)	48.243	53.464	5.221
POS cihazı (Bin adet)	1.141	1.283	142
ATM	14.823	16.511	1.688

Kaynak: BKM

2006 yılında, POS cihazı ve ATM sayıları da sırasıyla yüzde 12 ve 11 artarak, 1.282.658 ve 16.511 düzeyine yükselmiştir.

